Пам'ятайте про Україну!

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 30 Montgomery St. Jersey City, N.J. 07302
Телефони: (201) 434-0237, (201) 434-0807
з Ню Йорку (212) 227-4125
УНСоюзу: (201) 451-2200
з Ню Йорку (212) 227-5250, (212) 227-5251

РІК LXXXVI. Ч. 41. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 23-го ЛЮТОГО 1979 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK. FRIDAY, FEBRUARY 23, 1979 No. 41. VOL. LXXXVI.

„Симпозіюм української культури" в Австралії

Сідней (Інф. КУА — ФУСА). — Від 10-го-11-го лютого ц. р. тут відбувся „Симпозіюм української культури" заходами Катедри Українознавства — ФУСА, Делегатури УВУ на Австралію, при співпраці Т-ва Градуантів Австралії й Комітету 1000-річчя Хрищення України. Перша сесія „Симпозіюму" була в приміщенні Університету Нової Південної Валії з доповідями д-ра П. Козла, голови ФУСА, проф. А. Бойцун про „Три трагедії у творах Лесі Українки", професора Яр. Рудницкого про „Проблему ‚сім'ї' в творчості Т. Шевченка" та відчитаними „ін абсентія" двома доповідями докторантів з Оттави: В. Голма про „Історію українського правопису" (відчитав В. Чекалюк) та Яр. Пінчука про „Аналізу ‚Каменярів' Івана Франка" (прочитав Є. Гаран). Сесією проводив мгр Ю. Менцінський, член Дирекції ФУСА. В дискусії над доповіддю В. Голма присутні одноголосно піддержали становище проф. Яр. Рудницького проти змін т. зв. академічного (харківського правопису з 1927) 9 років.

Друга сесія „Симпозіюму української культури" відбулася в приміщеннях приходства св. Андрея в Лідкомбі й її присвячено підготові святкувань 1000-річчя Хрищення України-Руси в 1988. В програмі були такі доповіді: проф. А. Бойцун „Шевченко-християнин", о. митрат о. І. Шевців „Екуменізм у працях Митрополита Андрея Шептицького", проф. Яр. Рудницький „Проблема синкретизму християнської культури в Україні" та доц. О.Кочан „Почаїв і Почаївська Богоматир". Сесією проводив д-р УВУ Євген Глива. Перед своєю доповіддю проф. Яр. Рудницький привітав збори від Уряду Української Народної Республіки, заявляючи його повну піддержку всіх заходів у справі відзначення 1000-річчя християнської України „тим більше, що в поневоленій Україні — колонії Москви не заповідається на належне й об'єктивне відзначення цих історичних роковин".

В цілому імпреза КУА-ФУСА стояла на високому академічному рівні й викликала дуже позитивний відгомін у Сіднеї. Після Аделаїдського Літнього Курсу Українознавства в Австралії й виявила повну піддержку громадянства та окремо зацікавлених у цьому установ: Делеґатури УВУ, Т-ва Ґрадуантів та Комітету 1000-річчя Хрищення України.

Семінар про причини упадку старо-руської спадщини в Україні

(ФКУ-Кембрідж, Масс.). — Цій цікавій темі був присвячений перший семінар українознавства у весняному семестрі, який відбувся в конференційній залі УНІГУ, 1-го лютого ц.р. Доповідав проф. О. Пріцак на тему: „Чому ‚Галицько-Волинський літопис' остався незакінченим: Упадок старо-руської спадщини в Україні."

Перед істориком все ще залишилася нерозв'язаною основна проблема української історії: чому впала Галицько-Волинська держава на вершку свого розвитку і то майже безслідно. Доповідач твердив, що стан „Галицько-Волинського" літопису дає ключ до розв'язки одного так би сказати „вбивства у замкненій на ключ кімнаті." Остання редакція „Галицько-Волинського" літопису писалася десь біля 1305 р. для Волинського князя Мстислава Даниловича, але її автор дійшов лише до 1292 року. Чому?

Причина його незакінчення в тому, що його „патрон" і автор загинули у невідомий нам спосіб. Переможна „західня" орієнтація із королем Юрієм Львовичем, не була вже більше зацікавлена у „старомодній" староруській вчености. Канцелярія переможців перейшла на латинську мову. Галицька митрополія, створена ще заходами князя Льва теж не мала тепер притягаючої сили.

Галицьке боярство, виховане у системі православної патримоніяльної культури, не мало політичного підготовання, яке дала їх польським та угорським колегам західня система, базована на феодалізмі, вивченні римської культурної спадщини, та поділі церковної та світської сфер. Тому воно, очароване становими привілеями, замінило їх за свою державність. Знову ж, церковні діячі, стративши своїх покровителів, або еміґрували на північ, або здеклясувалися. Староруська спадщина вмерла не наслідком упадку Галицько-Волинської держави (1349), а ще яких 40-50 років перед тим, в часах її мнимого розцвіту.

Причина упадку в нерозв'язанні внутрішних конфліктів провідною верствою (князь, бояри, церковні круги, чужі міщани), які постали при конфронтації старої „православної" патримоніяльної неполітичної думки із новою „католицькою", політичною. Після доповіді розгорнулася жвава й цікава дискусія на тему дослідів тієї доби з нашої історії.

Сесії семінаря українознавства відбуваються кожного четверга вже протягом дев'ятьох років. Семінар є однією з важних, регулярних, систематичних діяльностей Українського Наукового Інституту Гарвардського Університету.

Два визначні німецькі вчені — дійсні члени УВАН у ЗСА

Ню Йорк (В. О.). — У вівторок, 30-го січня в Мюнхені відбулася урочиста конференція УВАН у ЗСА, влаштована Представництвом Академії Наук на Европу з нагоди вручення двом відомим німецьким вченим — проф. д-рові Ніколясові Лобковіцові і проф. д-рові Гансові Раупахові грамот дійсних членів УВАН у ЗСА. Проф. д-р Ніколяус Лобковіц є професором і ректором Мюнхенського університету, визначним соціологом і філософом. Проф. д-р Ганс Раупах, президент (до 1976 року) Баварської Академії Наук, відомий історик-економіст і соціолог.

Ця урочистість відбулася в залях замку Німсенбург. Конференцію відкрив голова Представництва Академії на Европу проф. д-р Юрій Бойко - Блохін вступним словом, в якому він познайомив присутніх гостей з діяльністю УВАН у ЗСА і передав обом новим дійсним членам УВАН відповідні грамоти. Після цього відбулися доповіді проф. Г. Равпаха на тему „Значення України для совєтського господарства" і проф. Н. Лобковіца на тему „Гельсінкська конференція і її значення для Східньої Европи". Присутніх було коло 100 осіб німецьких і українських професорів. Було влаштовано виставку видань УВАН у ЗСА. Після урочистої частини відбулося прийняття, яке сприяло стоваришенню німецької частини присутніх з українською.

Білий Дім і Конґрес погоджуються на компромісовий закон щодо Тайвану

Вашінгтон. — Після довгих пертрактацій та під натиском Конґресу ЗСА, Білий Дім погодився на встановлення законом гарантій безпеки Тайвану, уважаючи, що фразеологія законопроєкту буде сприємлива для уряду Китайської Народної Республіки в рамках нормалізації відносин поміж Вашінґтоном і Пекіном.

Як відомо, президент Джіммі Картер ще до минулого тижня відкидав потребу окремого закону, який ґарантував би безпеку Тайвану в обличчі заяв Пекіну щодо поновного прилучення цього острова до материка. Натомість деякі сенатори і члени Палати Репрезентантів, стверджуючи відсутність будь-якого запевнення, що Пекін не вдаватиметься до „насильних засобів" в цілях прилучення Тайвану, настоювали на законом оформлених ґарантіях безпеки цього острова, з яким Вашінґтон зірвав дипломатичні зв'язки, визнаючи уряд КНР. Побоювання на Капітолю зросли значно в наслідок атаки КНР на В'єтнам минулої суботи.

В понеділок, 20-го лютого, конґресмен Клемент Заблоцкі, який очолює Комісію закордонних справ у Палаті Репрезентантів, роздав іншим членам Комісії узгіднений з урядом текст законопроєкту, в якому сказано, що будь-який збройний напад на Тайван чи перешкоди в торгівлі з іншими країнами вважатимуться „загрозою для миру і стабільности" в цій частині Тихого океану, спонукуючи ЗСА до „відповідної протидії". В дальшому законопроєкт зобов'язує ЗСА доставити Тайванові „оборонну зброю у випадку збройної атаки", а Президент ЗСА — негайно поінформувати Конгрес про будь-яку загрозу для інтересів ЗСА в наслідок „загрози безпеки Тайвану". Законопроєкт визначає спільну відповідальність Президента ЗСА й Конґресу в примінненні „відповідної протидії" в обличчі будь-якої загрози Тайванові.

Законопроєкт конґресмена Заблоцкого значно відбігає від офіційної настанови уряду ЗСА щодо дальших відносин з Тайваном. Уряд ЗСА раніше заявив, що ці відносини не проходитимуть на „урядовому рівні", а ними відатиме, починаючи з 1-го березня ц.р., т.зв. Американський Інститут в Тайвані, неурядова установа, яка має радше приватний характер. Відповідник цієї установи має бути встановлений Тайваном у Вашінгтоні з відділами у вісьмох містах Америки. Тоді коли у законопроєкті про встановлення Інституту говориться тільки про „нарід на Тайвані", законопроєкт конґресмена Заблоцкого окреслює Тайван як „власті, які вдержують урядову контролю" на цьому острові.

В Сенаті над подібним законопроєктом працює Комісія міжнародних відносин, що її очолює сенатор Френк Чирч.

Розпочалися нові розмови в Кемп Дейвіді

Вашінгтон. — В середу, 21-го лютого ц. р. державний секретар Сайрус Венс відкрив чергові наради міністрів закордонних справ ЗСА, Ізраїля і Єгипту, щоб знову обміркувати можливості підписання сепаратного мирового договору між Єгиптом й Ізраїлем й нову ситуацію, яка, у зв'язку з іранською революцією витворилась на Близькому Сході. Обидва міністри закордонних справ Єгипту й Ізраїля зі своїми делеґаціями прибули до Вашінґтону 20-го лютого і після короткої зустрічі з американською делеґацією та усталення рамової програми розмов зустрінулись з кореспондентами, щоб окремо поінформувати їх про становища обидвох делеґацій.

Перед нарадами державний секретар ЗСА мав довші розмови з обидвома сторонами і намагався устійнити таку процедуру нарад, яка принесла б користі і довела, якщо не до повної погодженoccти то бодай злагідження відносин між обидвома державами.

Єгипетська 7-членна делеґація виїхала з Каїро з виразними інструкціями президента Анвара ель Садата не робити жадних зобов'язуючих заяв про підписання мирових договорів з Ізраїлем. Така позиція Єгипту вказує, що розмови на міністеріяльному рівні будуть тільки прелюдією до нової зустрічі на вершинах президентів Картера, Садата і прем'єра Беґіна. Останньо вони зустрічалися у вересні минулого року.

Помимо застережень єгипетського уряду до останніх потягнень Ізраїля, єгипетська делеґація не виключає можливости погодженoсти між обидвома країнами. Виступаючи на пресовій конференції президент Садат поновив свою заяву складену ним в розмові з секретарем оборони ЗСА Гаролдом Бравном, що Єгипет не піде на компроміс у Кемп Дейвіді.

Політичні коментатори стверджують, що покищо немає великих виглядів на підписання договору між Єгиптом і Ізраїлем, але чергові розмови в Кемп Дейвіді треба вважати за крок вперед до полагодження цієї справи.

Прихильники Хомейні звільнили американського вояка

Теґран/Вашінґтон. — У середу, 21-го лютого, прихильники мусулманського провідника Аятоллаха Хомейні звільнили Кеннета Кравса, сержанта американської морської піхоти, якого захопили зі шпиталю 14-го лютого, де він перебував після поранення в час нападу лівих іранських повстанців на амбасаду ЗСА.

Спершу речники Хомейні твердили, що Кравса будуть судити за вбиття трьох іранців під час згаданого нападу на амбасаду, хоча сержант заперечував, що вбив когонебудь. Як відомо, 14-го лютого марксистські і комуністичні повстанці силою зброї захопили амбасаду ЗСА з цілим персоналом, включно із амбасадором Вілліямом Сулліваном, і щойно відділ прихильників Хомейні, після 4-годинної битви, звільнив американських дипломатів. Однак, того самого дня сержанта Кравса схопили і доставили до головної квартири Хомейні.

Уряд ЗСА кількакратно інтервенював в справі Кравса і в середу його звільнили після 7-денного „арешту".

Президент Джіммі Картер телефонним шляхом особисто повідомив матір сержанта Кравса, Джейн Кравс, із Лансдейлу, Па., про звільнення її сина і що він тепер перебуває в американській амбасаді.

КИТАЙЦІ ВІДНОВИЛИ ОФЕНЗИВУ У В'ЄТНАМІ, ЗАХОПИЛИ МІСТО ЛЯО КАІ

Банкок, Тайлянд. — Раніші інформації про те, що Китайська Народна Республіка припинила інвазію на В'єтнам і почала відтягати свої війська, не підтвердились. Виглядає, — кажуть військові спостерігачі — що китайці, зайнявши раніше 5-милеву полосу в'єтнамської території, зупинились були з тактичних мотивів, щоб перегрупувати свої армійські частини і підтягнути підкріплення. Пресові агентства інформують, що в середу, 21-го лютого ц.р., китайські війська знову рушили вперед, під прикриттям бомбардувальників і посиленого артилерійського вогню. Деякі частини врізались у в'єтнамську територію вже на 12 миль від кордону, а північне крило фронтових військ зайняли місто Ляо Каі. Китайське летунство правдоподібно намагається знищити протилетунські гнізда в'єтнамців на обширі між Ганоєм і китайським кордоном, щоб улегшити китайським військам марш і оминути великих страт у власному летунстві.

Советське пресове агентство ТАСС у повідомленні з Ганою підтверджує вістки про захоплення міста, яке знаходиться 175 миль від столиці. Ці вістки підтвердив також амбасадор В'єтнаму до Об'єднаних Націй, виступаючи рівночасно із скаргою, що китайські вояки вживають хемічну зброю у боротьбі з в'єтнамцями. В'єтнамське представництво в ОН також заперечило поголоски про відтягнення китайської армії і припинення боїв між обидвома державами. Бої, на їхню думку, ведуться з повною силою на обширі 450-милевого китайсько-в'єтнамського кордону.

У зв'язку з деякою ініціятивою Москви і перебуванням советських кораблів на китайсько-в'єтнамських водах, збройні сили КНР на советсько-китайському кордоні поставлені в повне поготівля. В такому ж поготівлі знаходяться також советські війська по другому боці кордону. Китайці, на думку японських кореспондентів, побоюються відплати зі сторони Советського Союзу, протектора В'єтнаму. У зв'язку з напруженою ситуацією Пекін наказав висилити з прикордонної полоси майже усе цивільне населення.

Китайська інвазія на В'єтнам розпочалася, як відомо, в суботу, 17-го лютого ц.р., у відплату за в'єтнамський „блискавичний похід" на Камбоджу. У вівторок, 20-го лютого, згідно з інформаціями західніх розвідчих агентств, деякі в'єтнамські частини відступають з Камбоджі під сильним натиском прихильних до прем'єра Поль Пота частин і бомбардуванням китайського летунства, яке тепер поширило свої дії на Камбоджу і цілий В'єтнам. Китайці перевищають в'єтнамців у летунстві 10 до 1, але натомість в'єтнамці мають кращу протилетунську артилерію советського виробу.

Радіо Ганой розвинуло тепер проти КНР велику пропагандивну кампанію і хвалиться своїми успіхами в боях кажучи, що тільки за один день в'єтнамські військовики вивели з поля бою (забили або тяжко поранили) біля 1,500 китайських вояків. Тактика, яку тепер застосовує китайське командування, вказувала б, що Китай концентрує свою увагу на Ганой, столицю В'єтнаму, але китайські джерела твердять, що Пекін не думає іти аж так далеко. Досі, кажуть аналітики, китайці переважно дотримували свого слова. Крім того в Пекіні постійно думають про небезпеку зі сторони СССР, який вдержує на 3,000-милевому кордоні понад один мільйон вояків, декілька ескадриль летунства, танкові відділи тощо. Вони також пам'ятають про советську аґресивну політику у відношенні до Китаю і раніші погрози.

Рада Безпеки ОН плянує розглянути події в Південносхідній Азії

Ню Йорк. — Після приватних розмов представники ЗСА та інших західніх держав до Ради Безпеки Об'єднаних Націй погодились піддержати внесення на формальні дебати в справі атаки Китайської Народної Республіки на В'єтнам та інвазії Камбоджі в'єтнамцями.

Андрю Янґ, голова американської делеґації до ОН, заявив, що малі держави Азії, які не є членами Ради Безпеки, але яких поважно турбує загострена ситуація у Південносхідній Азії, висловили побажання, щоб Рада Безпеки взяла ці справи під увагу вже в найближчих днях. Представники західніх держав уважають, що Рада Безпеки ОН повинна зайняти якесь становище до подій у В'єтнамі й Камбоджі хоч би з уваги на престиж цієї організації. Становище ЗСА — незмінне, як заявили речники Білого Дому, тобто уряд ЗСА затримує повну невтральність і в дебатах в ОН настоюватиме на пов'язання атаки на В'єтнам з інвазією Камбоджі.

З неофіційних джерел повідомляють, що делеґація Совєтського Союзу не бажала б безпосередньої конфронтації з представниками КНР на форумі ОН. Делеґати КНР заявляють повторно, що атака на В'єтнам є територіяльно і часово обмежена.

Родезійські партизани напали на летовище в Солсбері

Солсбері. — Минулого вівтірка, 20-го лютого, негритянські ліві партизани із т.зв. „Патріотичного Фронту" перший раз за цілу 6-річну війну, спершу проти виключно білого, а тепер „тимчасового" родезійського уряду, до якого входять представники поміркованих фракцій чорної більшости тієї африканської країни, напали на летовище в столиці, обстрілюючи його з мінометів, але, згідно з інформаціями урядових чинників, не ушкодили жадних забудувань і не було вбитих.

Натомість речники „Патріотичного Фронту", який має свої військові бази в сусідній Замбії, твердять, що в наслідок цієї „військової акції" знищено багато будинків і літаків. „Тимчасовий" уряд заперечив ці твердження, називаючи їх „прикладом перебільшеної пропаганди".

Продовж останніх двох місяців члени „Патріотичного Фронту" вже три рази нападали на будівлі чи інші об'єкти біля Солсбері.

Крім того, 12-го лютого, негритянські партизани ракетами збили цивільний пасажирний літак, який летів із міста Каріба до Солсбері, вбиваючи всіх пасажирів і залогу, тобто 59 осіб. У вересні минулого року вони теж збили цивільний літак, в наслідок чого згинуло 58 осіб.

Джошуа Нкомо, один з провідників „Патріотичного Фронту", твердить, що обидва літаки були військово-транспортними, а не цивільними.

Нові українські політв'язні

Ню Йорк (Комітет оборони радянських політичних в'язнів). — В Інформаційному бюлетені ч. 1/1979 року, який редагує колишній політичний в'язень Кронід Любарський, член Комітету оборони радянських політичних в'язнів, появився список досі невідомих українських політичних в'язнів. Нижче друкуємо цей список в повності. Комітет також звертається до української громади з прозьбою подати ближчі інформації про даних осіб, якщо на Заході знаходяться родичі тих в'язнів.

Доповнення списка українських політичних в'язнів:

Бойчук Юрій Петрович, 1920 року народження з Дніпродзержинська, арештований 1970 року за ст. 64, 66,70, засуджений на 15 років і 5 років заслання. Буде звільнений 1990 року; Булька А. з Донецька, арештований 1976 року, ст. 190-І, засуджений на 3 роки, буде звільнений 1979 року; Гавдун Григорій І., 1921 року народження, Черновецька обл., арештований 1976 року, ст. 64, 70, засуджений на 15 років, буде звільнений 1991 року; Гаврилюк Володимир Анастасєвич, арештований 1969, ст. 64, засуджений на 15 років, буде звільнений 1984 року; Гаврилюк Григорій Яковлевич, Львів, арештований влітку 1973 року, католик; Горовий Володимир, Львів, арештований 6 листопада 1976 року, засуджений на 6 років, буде звільнений 1982 року; Грень Михайло, Львів, арештований 1974 року, католик; Гулима Петро, 1915 року народження, арештований 1974 року, ст. 64; Гузей С., 1928 року народження, Ровенська обл., арештований 1974 року, ст. 64, засуджений на 10 років, буде звільнений 1984 року; Гунза Олекса, 1940 року народження, Львів, арештований 1976 року, католик; Даньків Іван, Львів, арештований 1974 року, католик; Демчук Андрій, арештований 1970 року, ст. 64, засуджений на 15 років, буде звільнений 1985 року; Демянчук Тихон, 1922 року народження, Запорізька обл., арештований 1972 року, ст. 64, засуджений на 15 років, буде звільнений 1987 року; Каленюк Зенон Адамович, 1887 року народження, арештований 1974 року, католик; Карпач З, приблизно 1920 року народження, арештований 1974 року, ст. 64, засуджений на 15 років, буде звільнений 1989 року; Ковальська, Львів, арештована 1976 року, католичка; Крецький Григорій І., 1929 року народження, Черніведька обл., арештований 1976 року, ст. 64, засуджений на 10 років, буде звільнений 1986 року; Кушнірюк Василь Т., Чернівецька обл., арештований 1976 року, ст. 64, засуджений на 15 років, буде звільнений 1991 року.

Міжнародна Амнестія обрала М. Осадчого на „в'язня місяця"

Ню Йорк. — Міжнародна Амнестія, організація, яка займається обороною прав людини в цілому світі і яка в 1977 році була нагороджена Нобелівською премією миру, обрала українського політв'язня Михайла Осадчого на „в'язня місяця" в рамках її кампанії за звільнення поодиноких політв'язнів.

Про вибір М. Осадчого на „політв'язня місяця" повідомив орган Міжнародної Амнестії „Мечбокс" у виданні за зиму 1979 року. Крім М. Осадчого в групу „політв'язнів місяця" входять ще: Джон Чіріса з Родезії, Сіро Моліна з Нікараґуи й росіянин Боріс Євдокімов. Подавши коротку біографію Осадчого, Міжнародна Амнестія закликає читачів „Мечбокс-у" писати листи до уряду СССР в справі його звільнення.

У піщаній дюні річки Случ знайдено скарб

Київ. — На новій виставці відділу досовєтського періоду Рівенського краєзнавчого музею привертають увагу відвідувачів, — інформує київська „Радянська Україна", — колекція 95-ох срібних монет — талярів карбованих у багатьох країнах Західньої Европи в XVI-XVII сторіччях. Цей скарб знайшов у глиняному горщику в піщаній дюні на березі річки Случ учень Березнівської середньої школи. Таляри — це срібні монети, які карбовано в Голляндії, Еспанії, у Швайцарії, скандинавських країнах під назвами ґульденів, реалів тощо. Поміж цими монетами знайдено і таляр, карбований на монетному дворі в Кремниці, Чехо-Словаччина, із срібла, що видобувалося у Рудниках Прикарпаття. Знайдені монети були в обігу не лише в Західній Европі, але й на обширах України. Вага цих талярів дорівнює 26,3-28,5 грамів, що в той час було великою матеріяльною вартістю. З найпізнішого часу — це монета з Березнівського скарбу — голляндський таляр, карбований у 1647. Тому можна вважати, що цей скарб сховав заможний мешканець Березни „в зв'язку з подіями визвольної боротьби українського народу у 1648-1654 роках", — пише „Радянська Україна".

Ще один комуністичний шпигун втік до Східньої Німеччини

Кельн, Західня Німеччина. — Пресове агентство Ройтерса інформує, що до Східньої Німеччини втік черговий комуністичний шпигун, інженер від атомових реакторів в місцевості Бенсберґ, біля Кельну, прізвище якого мабуть викрив старшина східньонімецької розвідувальної служби Вернер Стіллер, який минулого місяця покинув Східню Німеччину і зголосився до західньонімецьких властей.

Розвідчі органи Західньої Німеччини стверджують, що це вже другий випадок втечі високозаанґажованих спеціялістів цього підприємства. Раніше несподівано виїхав до східнього Берліну лікар цієї компанії Кляус Шмідт і загально здогадуються, що він також був на службі комуністичної розвідки.

В іншій інформації агентства Ассошіейтед Пресс говориться, що в Мюнхені, Південна Баварія, щойно випущено з ув'язнення на поруку 150,000 долярів д-ра Фрідріха Кремера, стейтового посла, якому прокуратура закинула шпигунство в користь Східньої Німеччини. Кремер, лікар по професії, був членом опозиційної Соціял-демократичної партії і активним політичним діячем до свого арешту.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302

РЕДАГУЄ КОЛЕҐІЯ У СКЛАДІ (поазбучно):
Любов Коленська, Володимир Косик (тепер виконуючий обов'язки голови Колеґії), Володимир Левенець, Зенон Снилик, Василь Тершаковець і Євген Федоренко.

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Велика помилка

У кінці липня минулого року президент Джіммі Картер, у відплату за засуди кількох членів правозахисного руху в Совєтському Союзі, уневажнив продаж американського комп'ютора „Юнівек" совєтському пресовому агентству ТАСС, як теж привернув урядові ЗСА контролю над усіми майбутніми продажами Москві американської апаратури для видобування нафтової ропи.

Це рішення Президента коментатори, законодавці, і громадяни ЗСА та інших країн вільного світу вітали тоді як довгоочікуване і цілком правильне рішення, бо вважали, що тим кроком Білий Дім вказав кремлівським верховодам, що уряд ЗСА та американський нарід готові обороняти права людини в цілому світі, включно з країнами комуністичного бльоку, не тільки словами, але також ділами. Виглядало, що тоді була перемогла концепція д-ра Збігнєва Бжезінського, головного дорадника Білого Дому для справ крайової безпеки, і секретаря енергетики Джеймса Шлесінджера, який раніше служив на пості секретаря оборони. Згідно з цією концепцією, американський уряд таки повинен пов'язувати питання американсько-совєтської торгівлі та справу нового договору про обмеження стратегічної атомової зброї (САЛТ II) із нарушенням совєтськими властями основних прав людини, як теж агресивною політикою Москви в Африці, Азії чи на інших обширах.

Однак, продовж останніх кільканадцятьох днів американська преса та інші засоби масової інформації повідомляють, що Білий Дім „змінив свою гадку" і вже розпочалися тайні переговори із совєтськими властями в справі продажу згаданого комп'ютора „Юнівек". Речники Департаменту торгівлі та Білого Дому заявили журналістам, що „одержали доручення не коментувати цієї справи".

Якщо уряд президента Картера дійсно змінив своє становище і вирішив продати згаданий комп'ютор Совєтському Союзові, то це треба вважати великою помилкою, і то з багатьох причин.

Поперше, не тільки серед членів правозахисного руху в Совєтському Союзі, але і в цілому світі можуть оправдано виникнути сумніви, чи оборона прав людини справді є складовою частиною міжнародної політики теперішнього уряду ЗСА, як це часто заявляє президент Картер, чи може в американських урядових колах знову здобули надмірні впливи підприємці, головною засадою яких є: „бизнес понад усе". Якщо світ має далі вірити у послідовність президента Картера в справі оборони прав людини, то уряд ЗСА аж ніяк не повинен дозволити на продаж комп'ютора „Юнівек" Совєтському Союзові.

Подруге, загально відомо, що в ділянці комп'юторів ЗСА принаймні на десять років випередили Совєтський Союз. Продаж Москві згаданого комп'ютора „Юнівек" чи будь-якого іншого, може створити небезпеку для Америки, бо ці комп'ютори можна вживати не тільки для мирних, але також для мілітарних цілей. В обличчі всезростаючої військової загрози з боку Совєтського Союзу, продаж комп'юторів, які навіть в обмежених випадках можуть бути використані Москвою у військовій ділянці, представляє собою послаблення безпеки Америки та цілого вільного світу.

Совєтський Союз в загальному відстає на відтинку технології, не зважаючи на те, що продовж останніх кількох років вдвоє збільшив свої видатки на досліди космосу, розбудову комп'юторів та іншої складної машинерії, і тому однією з головних цілей совєтської міжнародної торгівлі є здобути технологічне знання від країн Заходу, зокрема американське знання в ділянці комп'юторів. Чи не є абсурдом, щоб Америка продавала Совєтському Союзові комп'ютори, які Москва, на випадок війни, може вжити проти самих ЗСА?

Невідомо чи Білий Дім вирішив продати Москві комп'ютор „Юнівек", як і інші комп'ютори під впливом деяких продуцентів, які не дбають про стан прав людини у Совєтському Союзі і обдурюють себе, що СССР вживатиме ці складні інструменти тільки для мирних цілей. Для тих продуцентів, як вже сказано, кредом є „бизнес понад усе". Але цієї засади аж ніяк не може присвоювати собі Вашінгтон, відповідальний за безпеку власної країни і цілого вільного світу, як теж не може присвоїти собі цієї засади Америка, як країна, яка далі є бастіоном і символом свободи, індивідуальної, релігійної чи національної.

М. Платковський

ЧИ КАМБОДЖА — ПРЕЦЕДЕНТ?

Справа Камбоджі — це вже, принаймні на міжнародному форумі, річ майже минулого. Ще ставлять опір повстанці — прихильники поваленого режиму, яким сприяє червоний Китай. Але в Об'єднаних Націях справа закінчилася поставленням вето з боку СССР.

Для нас цікавими є мотиви, якими керувалися ті держави, що хотіли осудити В'єтнам за його явну агресію проти Камбоджі. Всі ці держави, як і міжнародна опінія західнього світу, признавали, що режим, який встановили в Камбоджі червоні хмери, був повний страхіть і аж ніяк не відповідав застосуванню засади прав людини. Але, помимо того, осудити мали втручання у внутрішні справи суверенної держави, зовнішню агресію супроти цієї суверенної держави. Виходить, отже, що справа зовнішньої агресії вважається в міжнародних відносинах більш важливою, ніж внутрішній режим якоїсь країни, який нелюдський він би не був. І це ми спостерігаємо не тільки у випадку Камбоджі. Режим Аді Аміна, режими в деяких африканських чи навіть південноамериканських країнах вважається далеко і далеко невідповідними до засад людяности і до понять людських чи громадянських прав. Проте, ніхто не збирається (принаймні на Заході) скидати силою ці режими, а якби вони були загрожені зовнішньою агресією, то напевно зчинилася б ціла буря на міжнародному форумі, а, може, мала б місце й активна допомога таким країнам, включно до мілітарної підтримки.

Для українців ця справа не байдужа, бо вони, як і інші неросійські народи СССР, є об'єктом страшного терору і винищування з боку червоної Москви. В минулому — штучний голод, масові депортації до концтаборів Сибіру, примусова колективізація, розстріли інтеліґенції — все це викликало деякі симпатії в пресі чи серед тих чи інших кіл суспільства в деяких країнах Заходу, але на цьому справа кінчалася. В тих часах не бракувало українських виступів в обороні мільйонів, що гинули від нелюдського сталінського режиму. Та не тільки ніхто не думав „втручатися" у „внутрішні" справи СССР, але навіть ніхто не прийшов з матеріяльною допомогою мільйонам, які гинули з голоду. У Міжнародньому Червоному Хресті, до якого зверталися представники українців з меморандумами чи ходили туди делеґації, ставили цю справу так: ми знаємо, що в Україні лютує страшний голод, але існує засада, що ми тільки тоді можемо прийти з матеріяльною допомогою, коли про це попросить уряд даної країни, а СССР на всі запити відповідає, що жадного голоду в Україні чи деінде у нас немає...

Сьогодні в цілому СССР шириться рух спротиву і посилюється терор, посилюються переслідування. Людей ув'язнюють, засилають до контаборів, саджають до „психушок". Про це на Заході всі знають, про це свідчать не тільки українські борці за свободу, але й російські дисиденти, починаючи з Солженіцина. І маємо у відповідь справді вислови симпатій від суспільств західнього світу, чого досягли наші протести, меморандуми, голодівки, маніфестації тощо, а перед у цьому ведуть українці (головно українська молодь) та ще жиди, балтійці тощо. Маємо в обороні переслідуваних у СССР голоси міжнародних організацій (Міжнародна Амнестія тощо), окремі виступи інтелектуалістів, парляментаристів в ЗСА, Канаді, а навіть американський президент Картер увів справу людських прав у свою закордонну політику. Але на всі ці прояви симпатій до долі переслідуваних в СССР Москва відповідає, що це втручання у її внутрішні справи. А цього боїться Захід і тому він хіба не спроможеться на якусь ширшу акцію в обороні прав людини і громадянина, а тим більше в обороні національних прав в СССР. Лише зовнішня агресія більш зворушує Захід, хоч і в цьому випадку Москва своїм вето чи перекручуванням фактів дає собі раду.

Висновки, які самі собою насуваються, є ясні. Звичайно треба далі протестувати проти потоптання людських прав в Україні і в цілому СССР. Звичайно, треба шукати доріг, щоб якнайефективніше допомагати борцям за свободу на батьківщині. Але на цьому не кінець. Ми мусимо вживати тих арґументів, які, як у випадку Камбоджі, найбільш зрозумілі для Заходу: арґументи зовнішньої агресії. Себто ми мусимо не припиняти звертати увагу Заходу, що Україна, як і багато інших неросійських країн Совєтського Союзу, стала жертвою зовнішньої агресії з боку совєтської Москви в роках 1917-21. Така річ не передавнюється, коли навіть не передавнюються нацистські злочини з часів Другої світової війни.

І тому ми повинні не припиняти наших протестів проти окупації території Української Народної Республіки, хоч це вже

(Закінґення на стор. 6)

Степан Женецький

ЖУРНАЛ „КОНТИНЕНТ" І НАЦІОНАЛЬНЕ ПИТАННЯ В СССР

[1]

„Континент" — це журнал, що його видають нові московські еміґранти, що їх випустили, чи „видворили" кремлівські ватажки до Західньої Европи та західнього світу. Журнал цей появляється у Парижі, Франція, і його редагує письменник Владімір Максімов, а співпрацюють: А. Солженіцин, В. Буковський, В. Некрасов і всі найвизначніші еміґраційні письменники і журналісти.

Журнал „Континент" досить співчутливо ставиться, але тільки на словах, до долі немосковських народів у Совєтському Союзі, признає, що їм москалі діють кривду, переслідують тощо, але його редактори досі не зайняли ясного становища до питання: чи Московія повинна дати немосковським народам право на відокремлення і побудову своїх окремих незалежних держав? Це важливе питання „Континент" досі оминає мовчанкою.

Дуже гостро, але дуже речево й переконливо критикує „Континент" за його неясне становище відносно національного питання інший російськомовний журнал „Факти і мислі", що появляється в Ню Йорку, ЗСА, який видають також нові еміґранти з СССР. У ч. 4 того журналу за місяць грудень 1978 року надрукована дуже цікава стаття Йосифа Гурвіча, нового еміґранта з СССР, п. з: „Журнал „Континент" і національне питання" (в СССР). Думки і твердження цієї статті такі цікаві, влучні і переконливі, що з ними варто познайомити українське громадянство.

Національне питання — найголовніша проблема в СССР

До сьогоднішнього часу, пише Й. Гурвіч, ні журнал „Континент", ні його головний редактор п. Максімов не зайняли ясного становища відносно національного питання, не дивлячись на те, що це питання являється одним із першорядних для кожного мешканця Совєтського Союзу і найголовнішим для поневолювача, тобто Москви.

Правда, журнал „Континент" не раз виступав в обороні неросійських народів, правильно описував утиски і безправ'я над ними як за царських, так і за совєтських часів, але, на жаль, все ставав на півдорозі.

Описуючи стан безправ'я неросійських народів СССР, журнал „Континент" уважно оминає той факт, що ленінсько-сталінський терор усім своїм тягарем був спрямований проти неросійських народів, що в деяких періодах перетворювався у ґеноцид, під час якого убивали мільйони неросіян. Російської ж національности ніхто не нищив. І саме тим пояснюється той факт, що приріст росіян після революції був менш-більш такий самий, як і до революції, тоді як приріст неросійських народів не тільки припинявся, а навпаки, їх чисельність зменшувалася.

„Континент" промовчує голод в Україні

Наприклад, у час перепису населення в СССР між 1926 і 1939 роками кількість українців зменшилася на 11 відсотків (в кордонах Совєтського Союзу до 1939 р.), казахів — на 21,8 відсотка, у той час, як число росіян зросло на 30 відсотків. Не може ж „Континент" твердити, що казахи перетворилися в москалів. Зрештою, він того і не твердить, а просто замовчує цей факт.

В минулому році, тобто в 1978, українці відзначали 45-ту річницю штучного голоду в Україні. Про це багато пише вся українська еміґраційна преса. А „Континент" ані словечком не спімнув про це. Замість того, в „Континенті" появляється стаття Рафальського, який змішав москалів і українців як одне. А заправили совєтської Росії якось-то вміють українців від москалів розрізняти. В 1932-33 роках правителі Москви зуміли зробити так, щоб від українських селян усі продукти забрати, а віддати російським; якось НКВД змогло поставити кордон поміж Україною і Росією, щоб українці не могли втекти до Росії, де не було голоду. А тих українців, котрим удалося продістатися до Росії через кордон, арештувала „робітничо-селянська" міліція. Не все населення, а тільки втікачів від голоду українців арештувала міліція в Росії. Значить, якось їх розрізняла. І коли російських селян поселяли в Україні у вимерлі села, їм давали харчову допомогу, а рядом — українці далі вмирали з голоду. Значить, розрізняли їх тут. Якщо, починаючи від 1930-их років і по цей день, українці не мають права мати свої школи в Росії, а росіяни в Україні мають право навчатися в рідній мові, значить, московські правителі уміють розрізняти український народ від російського. А пан Рафальський не відрізняє українського від російського народу. І його стаття була надрукована в „Континенті", а про ґеноцид проти українського народу ані словечка.

[Продовження буде]

Ігор Качуровський

КНИЖКА ПРО РУХ ОПОРУ В УКРАЇНІ

„Рух опору і самооборони в Україні", ред. і переднє слово Євгена В. Федоренка, В-во „Молода Україна", Торонто-Ню Йорк, 1977, 120 ст.

Збірник „Рух опору і самооборони в Україні", як зазначає в своїй передмові його редактор Євген Федоренко, має за мету „вивчення подій і фактів", що сталися й далі стаються в Україні протягом останніх двох десятиріч. Бож ці події, як зазначає редактор збірника, „сколихнули сумління українського поселення, а зокрема його молодь, у Західньому світі". За свідченням недавнього члена Московської Громадської групи сприяння виконанню Гельсінкських угод, Людмили Алексєєвої, „українські політв'язні становлять понад половину загального числа політв'язнів у Совєтському Союзі". Але, зазначає Євген Федоренко, це не свідчить про те, що Україна скапітулювала. І він наводить знаменні слова Валентина Мороза, „що ніщо так не сприяло пожвавленню українського життя... як режимні репресії супроти українців". Далі читаємо:

„Приходять нові борці за національну, а також релігійну й політичну свободу, замість тих, що сидять у в'язницях та концтаборах. ...Самвидавна література подає все нові й нові прізвища учасників руху опору і самооборони..."

Сам збірник про цей рух складається з матеріялів двох типів: матеріял теоретичний та ілюстративний. Ілюстративний матеріял творять окремі уривки з висловлювань та поезії, передані з Совєтського Союзу — як із волі, так і з місць ув'язнення. Тут маємо такі імена: Олесь Бердник, Микола Руденко, Василь Симоненко, Валентин Мороз, Василь Романюк, Євген Сверстюк, Василь Стус, Іван Світличний, Олексій Різників. До цього долучено два колективні листи політв'язнів, серед яких переважають українці.

Матеріял теоретичний — це низка статтей, які всебічно висвітлюють сучасний стан України. Впровідна стаття Мирослава Прокопа „Рух опору в Україні" має загально-інформативний характер, що й розкривається в підзаголовку: „Події, люди, ідеї".

Далі йдуть статті, написані фахівцями з окремих ділянок. У статті „Три просвітки" Ігор Качуровський констатує, що „... за сто років наше письменство мало лише три короткі просвітки, коли існувала відносна свобода творчости та друку. Перший такий просвіток тривав з жовтня дев'ятсот п'ятого року ... до липня чотирнадцятого ... Другий ... тривав найдовше і був щодо літературної продукції найплідніщим. Межами його були: початок — лютнева революція сімнадцятого року ..., кінець — масові репресії супроти української інтеліґенції за доби сталінського терору..." Третій просвіток започаткувала (наприкінці п'ятдесятих років) поява таких книжок: у прозі — „Зачарована Десна" Олександра Довженка, в поезії — збірка „Проміння землі" Ліни Костенко.

Після цієї статті, що була загальним оглядом літературного життя України (головну увагу в ній зосереджено на літературі останніх років), бачимо статтю Миколи Степаненка „Українська культура в добу Брежнєва й Косиґіна: перегляд фактів і висновки". Автор звертає увагу головно на політичний аспект подій. Читаємо: „Натягаючи на себе українську вишиту сорочку відразу ж після смерти Сталіна, Хрущов зручно використав національні сентименти комуністів з України, щоб розправитися з Лаврентієм Берією й іншими „антипартійниками". ...Але ніхто інший, тільки той же Хрущов став автором „нової" войовничо - шовіністичної програми КПРС".

Про цю програму Микола Степаненко каже, що вона „стала ідейною основою нового розгрому українського відродження..."; далі автор зупиняється на етапах реалізації цієї програми. На його думку, це вчинений Погружальським підпал найбільшої бібліотеки України (коли загинуло шістсот тисяч томів архівних матеріялів та рідкісних книг), арешти в колах молодої української інтеліґенції, судові процеси, а також — за висловом самвидавних джерел — „велика війна з Шевченком". Закінчується стаття цитатою з Валентина Мороза: „Віра виникає тоді, коли є мученики. Знищені стають прапором. Знищені — це кремінь, з якого будуються кришталеві фортеці в чистих душах. Національне відродження є процесом, що має практично необмежені ресурси, бо національне почуття живе в душі кожної людини — навіть тієї, яка, здавалося б, давно умерла духовно".

Далі йде стаття Степана Чорнія „Українська мова після Другої світової війни". Автор, базуючися на статистичних даних, показує, за його висловом, „історичне переємство" між національною політикою царського режиму (почавши від Петра Першого) та нинішньою політикою кремлівських керівників. Він звертає увагу, що процес русифікації провадиться під гаслами „дружби

(Закінґення на стор. 5)

Любов Коленська

ОЙ ТРИ ШЛЯХИ ШИРОКІЇ...

У 85-РІЧЧЯ УНСОЮЗУ

[2]

Дня 15-го вересня 1893 року видруковано в Джерзі Сити перше число „Свободи", що тепер є найбільш поширеною в світі українською газетою. Основоположником і першим її редактором був о. Григорій Грушка. З нагоди виходу газети він написав: „Не зважаючи на всякі труднощі і перешкоди, постановив я видавати українську газету, називаючи її „Свобода", бо український нарід від віків бажає собі свободи". Уже в перших числах цієї газети видвигнено потребу закласти українську народну організацію, яка перебрала б провід в українському житті, а заразом давала б можливість забезпечити себе і свою родину. Таким чином 22-го лютого 1894 року постала національно-забезпеченева установа Український Народний Союз на чолі з головним предсідником Теодосієм Талпашем.

Після заснування УНСоюзу почали появлятися один за одним його Відділи. А далі інші установи, товариства, організації, будовано церкву за церквою, творилися парафії, пожвавилось видавництво книжок по-українськи і по-англійськи.

Закипіло зорганізоване життя і навіть ті, що спочатку перебували в осамітненні, чи ті люди, які жили тільки в окремих родинах — ставали великими громадами, одним всецілим гуртом, в якому їхні провідники зуміли зберегти їх від винародовлення, допомогли їм збудувати здорову фінансову базу. І так перша еміґрація своєю послідовною і невсипущою працею промостила шлях двом наступним, не тільки постепенно йдучи шляхом утривалення українського національного життя, але й підтримуючи новоприбулих фінансово, висилаючи зі своїх важко зароблених грошей допомогу рідному краєві.

Після Першої світової війни, у роках 1920-1939, нова чумацька валка прибула до берегів Америки — 40,000 українських поселенців. Серед них було небагато таких, які їхали сюди самого „хліба ради"; поміж ними було чимало колишніх Усусусів, найсвідомішої верстви людей, яка, не подолавши ворога, залишила рідні пороги з думкою далі працювати для визвольної справи. Після 1920 року пощастило небагатьом одиницям видобутися з комуністичного „раю" і виеміґрувати до ЗСА. В цьому часі центри української еміґрації поширилися з Пеннсильвенії до Ню Йорку, Клівленду, Детройту, Чікаго.

На тлі всезростаючої української громади появилась тоді одна з наймаркантніших постатей того часу — голова Місії уряду Західньої Народної Республіки у Вашінгтоні і головний редактор „Свободи" д-р Лука Мишуга, який започаткував нову добу в розвитку нашої громади в Америці.

Друга еміґрація принесла зі собою на американський континент відлуння героїки боїв — окрилених романтикою стрілецьких пісень та бажання дальшої праці для свого народу. Бувши вже в Америці, вона ввесь час держала постійний контакт з рідним краєм — формою переписок, поміщування статтей, що їх надсилали автори з Галичини, і матеріяльною допомогою потребуючим. І те, що своєю мозольною працею придбали перші українські піонери, друга еміґрація розбудувала далі, скріплюючи існуючі та засновуючи нові організації, установи, товариства, видаючи книжки, газети.

Сузір'я чумацького шляху третьої еміґрації історія визначила в зовсім відмінний спосіб від двох попередніх. Третя еміґрація не прибула безпосередньо до берегів Америки, вона силою обставин зупинилась на заході Европи, що викарбувало на її психіці деякі характеристичні особливості. Багато з-поміж них — це були вояки Української Повстанської Армії, вояки Української Дивізії Галичина, члени ОУН — люди, світогляд яких кристалізував ідеолог українського націоналізму Дмитро Донцов. Прибули на цей континент українці із різногранною професією і знанням, люди різного суспільного нашарування.

І так друге, у 1942 році, з відступом німецьких військ, коли совєтські війська почали окупувати села і міста України, зрушили українці тисячною лявіною у далеку дорогу й невідому мандрівку. Тоді ніхто ще не вірив, що большевики вже напостійно займуть рідні землі, ще жевріла надія, що буде змога повернутись додому, тому й не одні залишилися, а ті, які вимандрували зі своїх осель ніколи вже не побачили своїх рідних.

Дорогами на Захід пересувалася валка за валкою, люди поволі звикали до обставин і вчилися находу їсти страву і вставати, коли ще далеко не була пора. У їхній душі ще жила свіжа туга за рідною землею і кожне слово поверталось до рідних місць. Жадібно всотували в себе кожну вістку, що іноді якоюсь незвичайною дорогою примандрувала, і слухали, що діється у Києві, Львові, Станиславові й де зупинився фронт. Часто-густо приходилось українським скитальцям ховатись у високому збіжжі перед обстрілом із кулеметів зі совєтських літаків. Дехто міряв дороги просто пішки, часами й босий, мусів бо проміняти свої черевики за буханку хліба...

В Австрії і Німеччині нашого втомленого скитальця чекали денні і нічні бомбардування; багато згинуло, зокрема під час бомбардування в Берліні. А як часто, коли після бомбардування приходили люди до хати, з неї не було й сліду. Треба тоді було шукати за новим приміщенням, бігти роздобувати харчі. Часи тоді були тривожні, неспокійні, ніхто не був певний чи на світанку наступного дня він ще буде в живих...

Друга світова війна скінчилась. Раптово вдарила незвична тиша — ніяких стрілів, бомбардування, алярмів, знову можна жити. Разом із соняшним теплом і весною люди вітали один одного і задумувались як їм унормалізувати життя. В Німеччині були не тільки втікачі, але й молоді люди, що їх насилу німці забрали на роботу. Їхня доля була найважча, за вийнятком більш підприємчивих, що якось зуміли видістатись від німецького бавера і перейти на іншу роботу, щоб не бути худобою, а людьми...

Уже зі самого початку, коли життя стало плисти нормальнішим руслом, молоді люди вписувались на студії на університети, деякі старші старалися влаштуватись на працю. Життя поволі почало входити в свої шори. Активніші організували драматичні гуртки, імпрези, садочки, початкові школи та українські гімназії. В таборах, бо переважно там тоді мешкали втікачі-скитальці, була своя каплиця і щонедільна Служба Божа, та жнива найбільш гарячих полемік поміж людьми, які належали до цієї чи іншої політичної партії. А потім... тиша, деякий час гніви і знову ... полеміка.

Проте, такий триб життя, хоча до певної міри зорганізований, однак, не зовсім унормалізований, не міг тривати у вічність. І прийшов вихід. На підставі закону ЗСА „Для переміщених осіб" ЗУДАК і Католицька Акція стали допомагати українцям виїхати до Америки та інших країн.

Метушня, гомін, перевірка у лікаря, перевірка документів у представників урядів даних держав. І хто щасливий — дістав візу і виїжджав. Тоді вже ледве тліла надія, що „щось станеться" і всі зможуть повернутися додому, а деяким, може трохи й завчасно, почало ставати байдуже. Всіх охопила думка — щоб тільки в світ, щоб починати по-людськи жити, щоб врешті влаштуватись.

Це був рік 1948-ий.

Стару Европу прощали українські еміґранти на чердаку корабля. Погляд усіх ще хотів затримати сушу, але кам'яну тишу прорвав гудок корабля і крик мев, що летіли побіч, а потім у мряці зникли. Хто хрестився, а хто мовчки задумався. Тільки малі діти раділи і бігали по чердаку. Зупинка, що тривала роки на заході Европи — закінчилась; перед ними зарисовувалось уже інше життя.

За першими, які прибули, стали тисячами напливати до берегів Америки українські поселенці. Причалюючи, зустрічали поглядом статую Свободи, ще тоді як слід не вхопивши її символіки, її незвичайного значення.

Кожен, хто тільки прибув до Америки, захоплювався чудами-дивами тутешньої техніки, буйним і швидким життям. Проте, в глибині своєї душі від-

(Закінґення, на стор. 6)

„Тайни" архітектури українських церков

Проєкт собору у Вашінгтоні робота архітекта Мирослава Д. Німцева

Незабутньої пам'яті мистецтвознавець Микола Голубець, у своєму „Начерку історії українського мистецтва" (1922) описуючи архітектуру церкви Успенія у Львові, між іншим, пише: „До українського — трехдільного, трехкопульного заложення примінено тут тільки італійські, ренесансові форми декорацій. Затим уже вдруге в історії української архітектури маємо примір зілляння двох стилів в одну істотну цілість. Вперве в творі західньогалицької архітектури — храмі св. Пантелеймона, вдруге тут. Тільки там послужило основою візантійське заложення, тут уже українське, перенесене з народної, дерев'яної архітектури". (стор. 179-180).

Отсе „зілляння" українського стилю, що є радше української традиційної архітектурної композиції, себто заложення архітектурних мас та дільниць, із кожночасним стилем, а радше конструкційними засобами, являються кожночасними „тайнами" арфітектури українських церков.

Світової слави архітект та знавець мистецтва Володимир Січинський у своїй „Історії українського мистецтва, Том І архітектура" пише на сторінці 103 таке: (пишучи про церкви):

„При точних обмірах будов, переведених автором, виявилося, що церкви мають багато особливостей і „тайн" будівельного мистецтва, які не можна помітити звичайним оком або на фотографії.

„Крім нахилу зовнішніх стін до середини будови, можна було констатувати, що в ступінчасто - пірамідальних накриттях, нахил стін середнього зрубує менший, ніж нахил бічних веж. Ці особливості мають подвійне значення — статичне і естетично-оптичне. Тим досягається, передусім більша стабільність будов, і враження вищости будови та полегшення верхніх архітектурних форм. Особливо це важливе при перекриттю веж банями, коли ці останні не тяжать і не давлять на долішні форми і тим улегшують архітектурну композицію".

Ще зі студентських часів, відколи Отці Студити перенесли дерев'яну церкву зі села в Кривцях, на Бойківщині, до самого Львова та поставили віднова на передмістю Личакова на так званім „Кайзервальді", — ідея тридільної, триверхньої архітектурної композиції нашої церкви, запала глибоко у моїй душі...

Почерез довгі, довгі роки студій та праці в архітектурній професії я розглядав оці тайни української архітектури наших церков.

В. Січинський так описує будову тридільних церков (у згаданій „Історії мистецтва, стор. 103):

„Підготовчі праці на Бойківщині починають тим, що будують спочатку тимчасові риштовання — кістяк, яке має дати внутрішній просторовий об'єм проєктованої церкви. Особливу увагу звертають на те риштовання, яке має дати форми і напрям укладання зрубу для зовнішніх стін, що є трохи похилені до середини будови".

У моєму проєкті церкви-собору Св. Родини у Вашінгтоні, яка тепер починається, я саме примінив цю саму архітектурну композицію трьох дільниць, трьох верхів завершених підбанниками, банями та ліхтариками із ґоловками.

Подібно як згадане риштовання для похилих до середини стін дерев'яних церков, так тут примінив я залізні рами дещо похилені до середини, що дає, як згадав В. Січинський, будові більшу стабільність і враження вищости будови.

Нахил досередини українських церков потверджує теж відомий знавець нашого мистецтва Григорій Логвин у своїй праці „По Україні", між іншим, описуючи церкву Св. Покрови в Ромнах пише (стор. 410):

„Висота споруди здається значно більшою, бо бані зі заломами та стіни зроблено з нахилом всередину, відповідно до законів оптичного сприймання предметів у у просторі".

Другий знавець архітектури проф. С. А. Таранушенко, у своїй праці „Монументальна дерев'яна архітектура Лівобережної України", почерез всі 333 сторінки книжки підкреслює вертикальність всіх майже церков. Між іншим на стор. 2-ій, описуючи та аналізуючи церкву Св. Миколи в Моровську, він пише:

„Всі зруби мають підкреслено виявлений нахил всередину". Аналізуючи церков Св. Юрія в Сеніві, Чернігівської области професор Таранушенко пише між іншим на сторінці 27:

„Гранчастий в пляні вівтар (Святилище прим. М. Д. Н.) має як і бабинець, висоту, що вдвоє перевищує його ширину. Нахил стін всередину явно відчувається, особливо вужчих граней вівтаря (святилища)".

Далі, аналізуючи церкву Св. Покрови в Зінькові, Полтавської области, на стор. 147/148 пише:

„Церква триверхна, тризрубна. Плян її складається із центрального восьмикутника та двох шестикутників (вівтар і бабинець). Але цей один із найпоширеніших типів церков, втілено у такі форми, що церкву Покрови треба віднести до найвидатніших пам'яток народної дерев'яної архітектурної творчости.

Зруби стін усіх дільниць, восьмерик центрального верху ліхтарі усіх трьох верхів — гранчасті, обшиті шалівкою вертикально прорізані високими вузькими вікнами. Все це разом з різко виявленим нахилом граней зрубів всередину створює враження динаміки, організує рух мас вверх".

Далі на сторінці 233 пише проф. Таранушенко, про церкву в Хмелеві, Сумської області, між іншим, таке:

„Головне завдання, яке ставив перед собою майстер Різдво Богородицької церкви в Хмельові — збудувати церкву, яка б вражала могутністю форм, висотою, устремлінням мас верхів угору".

Подібність у захованні традиції тут наглядна, лише відмінними конструкційними засобами, ще один приклад архітектурної „тайни": нахил стін всередину, завершення відкритих бань, устремління мас верхів угору...

Мирослав Д. Німців

Ми чули бандури ніжний спів...

Святомир Фостун, відомий український еміграційний письменник, редактор лондонської газети „Українська думка" в одному із своїх етюдів писав: „Моя Вітчизна — це зов предківської крови, що тривогою горне юні серця й молодість буйночолу кидає на штурми імперських арсеналів. Це корогви молодих нескорених витязів, що творять нові сторінки історії".

Віктор Мішалов, молодий бандурист з далекої, але близької нам Австралії, де живуть наші брати і сестри, віддає своє юне серце і молодість буйночолу вірному служінню українській бандурі. 18-літній Віктор Мішалов, витязь бандури, з дитинства полюбив цей чудовий інструмент. Свої перші лекції гри на бандурі він брав від учня славетного бандуриста Гната Хоткевича, Григорія Бажули, який прищепив хлопчикові любов до цього чарівного українського музичного інструменту. Велика працьовитість, непересічний талант, а головне велика любов до української музики, пісні, бандури привели його до слави бандуриста-віртуоза. З великим успіхом виступав він в австралійському радіо, телевізії, а найбільшим успіхом був його виступ із Сіднейською оперою. Великий ентузіяст кобзарського мистецтва, Віктор Мішалов керує школа гри на бандурі видає інформаційний журнал „Бандурист", а сам Віктор Мішалов видав книжку про найкращих кобзарів XVIII-XIX сторіч. Тепер молодий бандурист готує до друку нову книжку про історію бандури, її конструкцію і технічні можливості. ця книжка вийде в англійській мові і обов'язково приверне увагу не-українців, які цікавляться українським мистецтвом. Віктор розшукав багато рукописів знаних бандуристів, а також записи призабутих тепер вже пісень.

Дня 4-го січня в похмурий і непривітний день Віктор Мішалов приніс на свою імпрезу в Український Інститут Америки тепло соняшної Австралії. Відкрив концерт екзекутивний директор УККА і новообраний президент СКВУ (на другу каденцію) Іван Базарко. Він привітав молодого бандуриста від імені УККА і побажав йому великих успіхів в його нелегкій, але потрібній нашому народові праці. Провадив концертом адміністративний директор Школи кобзарського мистецтва М. Чорний, завдяки якому відбувся цей незвичайний концерт. Пан М. Чорний розказав про Віктора Мішалова і представив його глядачам.

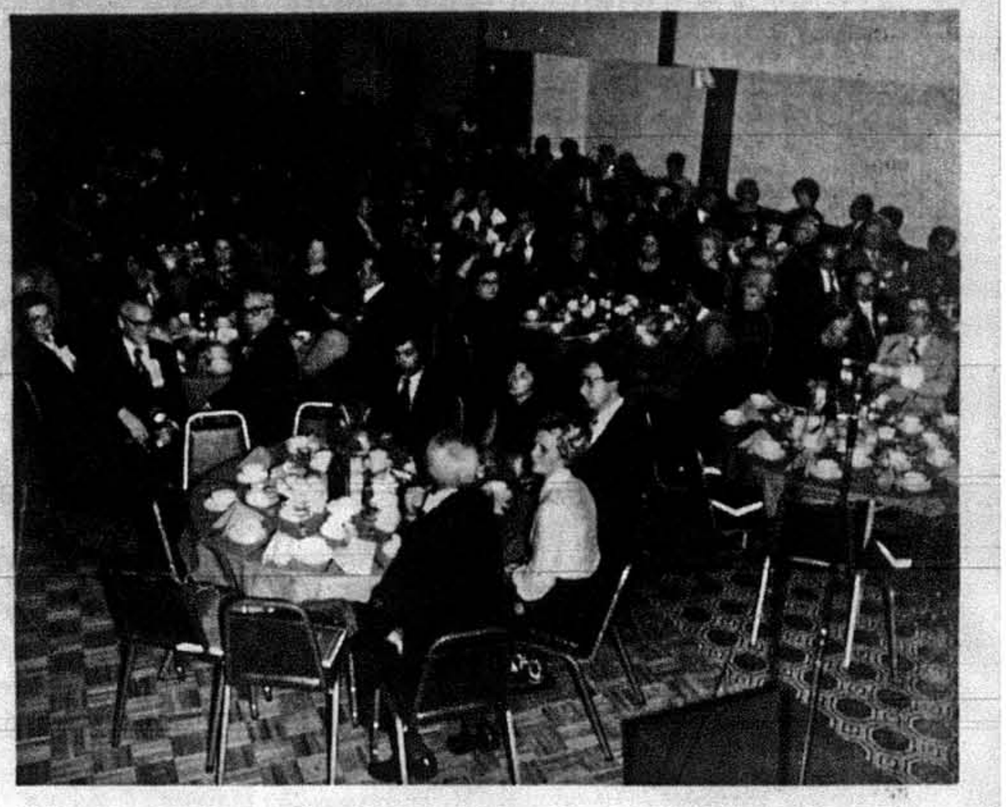
І ось на сцені Віктор Мішалов. Молодий бандурист виконує „Віночок українських народних пісень" в обробці А. Бобира. Ллється чарівна мелодія і глядачі, затамувавши дихання, слухають чарівну музику. В залі наступає тиша, щоб потім вибухнути у щирі довготривалі оплески. В фантазії „Дощик" музична обробка В. Кухти глядачів зацікавила техніка виконання, бо здавалося, що бандурист і бандура — це щось єдине, нерозривне. Здавалося, що в цій фантазії співали степи Херсонщини, гомоніли карпатські смереки, чулося, як котить свої хвилі Дніпро-Славутич. Дума „Плач Невольника" з XVII століття зачарувала слухачів. Віктор Мішалов має добрий бас, але, на жаль, він ще не має школи співу, хоч і має голос гарного забарвлення. Проте, ця старовинна дума була виконана з великою акторською майстерністю. У другій частині першого відділення концерту, Віктор Мішалов виконав цілий ряд народних пісень на харківській бандурі. З великим успіхом молодий бандурист виконав народну пісню „Іди від мене" музична обробка славетного бандуриста З. Штокалка.

Під час невеликої перерви глядачі одностайно говорили про непересічний талант молодого бандуриста і подивляли, як далеко від України Віктор Мішалов майже самотужки став талановитим бандуристом. Перед початком другого відділення архипресвітер о. Кіндзерявий-Пастухів у коротенькому слові сказав: „Ми можемо бути спокійними, коли маємо таких спадкоємців". І далі архипресвітер о. Кіндзерявий-Пастухів, музичний керівник Школи кобзарського мистецтва в Ню Йорку побажав молодому бандуристові опанувати і третій спосіб гри на бандурі — чернігівський. У другому відділенні Віктор Мішалов виконав ряд народних пісень, а особливе пожвавлення слухачів викликала народна пісня, записана від кобзаря Доменовича „Раз я в волості судився". Талановитий бандурист Віктор Мішалов не тільки блискуче грає на бандурі, не тільки співає під бандуру, але й пише свою власну музику. Глядачі мали змогу почути і належно оцінити „В'язанку українських пісень" і пісню „Верховино" в музичній обробці В. Мішалова.

Пізно ввечері закінчився цей небуденний концерт, а глядачі довго ще не хотіли залишати залю. Ще потім глядачі розпитували Віктора про його успіхи, свідками якого вони були на цьому чарівному концерті. Віктор Мішалов хоче через два роки приїхати до Америки з власним великим концертом. Щож, ми радо прийдемо на нову зустріч з цим талановитим бандуристом. А покищо скажемо Вікторові: Щасти тобі, юначе, в твоїй нелегкій, але важливій праці, бо ти даруєш щастя людям!

Віталій Лехтер

Тріюмф громадської солідарности

На прийняттю під час відкриття і посвячення Українського Культурного Центру у Ворені

Український Культурний Центр Великого Детройту, півторамільйонова будівля напроти церкви св. Йосафата у Ворені, Міч., майже в центрі найбільшої української громади в південно-східньому Мічігені, урочисто відкрито і посвячено та віддано до вжитку української спільноти в суботу, 16-го грудня 1978 року.

Великий здвиг людей, біля тисячі гостей і виконавців мистецької програми, парохи всіх українських церков в екуменічному молебні та посвяченні будинку, участь федеральних конгресменів у почесному комітеті відкриття, очоленому губернатором стейту, представники міста і повіту, голови понад сорок громадських організацій — членів корпорації Український Культурний Центр — це все надало виїмкової святковости і величі цій імпрезі, підкреслюючи особливу ролю цього громадського осередку в житті нашої спільноти.

Далеко до початку програми головна бенкетова заля була виповнена до останнього місця.

Поруч американського зоряного і українського національного були виставлені прапори організацій-членів Центру, врочисто внесені на залю хорунжими в парадному марші. Гордо ступали хорунжі-сумівці із своїми прапорами, свідомі того, що входять у свою хату, до побудови якої змагали довгі роки їхні батьки, щоб не тільки СУМ-ові, але й усій українській молоді Великого Детройту створити відповідне місце для виховної роботи, для науки і розваги. Хорунжі Осередку СУМА із заходу міста з великою пошаною внесли прапор Братства Усусусів, що його передали на збереження цьому Осередкові останні Усусуси в нашому місті — члени цього Братства.

Проф. Зоя Маркович із Філядельфії відограла на піяно американський гимн і заінтонувала український національний, що його спонтанно підхопила тисячна громада, приявна на цьому небуденному вечорі.

Голова Ділового комітету, Ярослав Дужий, відкрив вечір коротким словом, привітав приявних, окремо вітаючи почесних гостей і представив господаря бенкету о. Бернарда Панчука, сотрудника церкви Непорочного Зачаття в Гемтремку.

Короткий молебень відправили українські католицькі і православні священики з усіх церков Великого Детройту: о. прелат Михайло Бохневич, декан, о. Інокентій Лотоцький — ігумен ОО. Василіян, о. Бернард Панчук, о. Константин Височанський — парох церкви св. Йосафата у Ворені, о. Сергій Фединяк, о. Іван Лазар — парох церкви Матері Божої Неустаючої Помочі в Дирборні Гейтс, о. Ілярій Бенедик, о. протопресвітер Олександер Биковець — парох церкви св. Андрія, о. протоієрей Нестор Столярчук — парох катедри св. Покрови. Потім чотирьох із них посвятили велику залю.

В часі відправи співав хор церкви св. Йосафата під управою Володимира Літинського.

Делеґація від громадських організацій-членів УКЦ Віра Куца і Микола Кавка в супроводі кількоро дітей в українських народних одягах піднесла голові Будівельного Комітету, Богданові Федоракові, прибрану стяжками віху — символ закінчення будови і привітала його, як господаря, хлібом та сіллю.

Тріо „Соловейки" з Філядельфії під мистецьким керівництвом проф. Зої Маркович та при її акомпаньяменті відспівало декілька сучасних пісень, збираючи бурю оплесків. У програмовій книжці цієї імпрези написано дуже прихильну характеристику „Соловейків": „Це вокальне музичне тріо чисто звучить, має дуже добру дикцію. Пісні надзвичайно дбайливо опрацьовані, подають вірний характер кожного твору. „Соловейки" — молоді гарні дівчата, студентки коледжу. Вони тримаються на сцені свобідно, без жадної сценічної треми. „Соловейки" мають гарну міміку: вираз їхнього обличчя подає зміст пісні". До цієї характеристики немає чого додавати, хіба тільки те, що „Соловейки" зовсім завоювали детройтську громаду.

Конгресмен Люсієн Недзі в теплій промові, висловив щирі гратуляції українській громаді за такий великий успіх — здвигнення чудового громадського осередку, що буде не тільки місцем культурно-громадської роботи нашої спільноти, але теж символом живучости тієї громади та великого надбання міста Ворену, що на його терені цей осередок положений.

Посадник Ворену, Тед Бейтс, вітаючи українців свого міста, висловив надію, що українська спільнота, динамічна і жертвенна, чого доказом цей центр, буде й надальше творити культурні й економічні цінности, збагачуючи тим самим усю американську суспільність міста й повіту.

Посадник міста Ґрос Пойнт Вудс, Бенджамін Пінкос, видав з приводу відкриття Українського Культурного Центру окрему проклямацію, проголошуючи суботу, 16-го грудня 1978 року „Днем Українського Культурного Центру".

Капеля Бандуристів ім. Тараса Шевченка під керуванням Григорія Китастого в повному складі виступила з короткою програмою. По береги виповнена заля прийняла виступ Капелі захопленими оплесками, прощаючи їх вставанням з місць.

Член Будівельного Комітету, Петро Рогатинський, кількома словами представив, як зродилась ідея побудови цього осередку та як напливали фонди на її зреалізування. Промовець підкреслив велику заслугу тих перших уділовців, що кільканадцять років тому (1965 року) склали по 500 і 1000 долярів на закуплення парцель на будову дому молоді, в якому могли б розвивати свою роботу молодечі виховні організації. Ці перші уділовці, сумівські діячі та прихильники сумівської молоді, бачили, що наші молодечі організації без належного приміщення не зможуть належно розвивати своєї діяльности, не зможуть притягати української молоді до організованих лав і самі будуть нидіти. Ті сумівські провідники за прикладом тодішнього голови Осередку ім. П. Орлика, Ананія Никончука, закупили оцю площу, на якій сьогодні побудовано прекрасну будівлю загально-громадського осередку.

В дальшому промовець закликав приявних закуповувати уділи в корпорації Український Культурний Центр, а тих, що вже є членами, збільшити число уділів, бо великі відсотки від позичок з'їдають наш капітал.

У ході програми вечора кількакратно відчитувано списки нових уділовців, що таки на цьому вечорі рішилися стати членами цього об'єднуючого нашу громаду осередку.

Молитву і благословення їжі на столах провів о. прелат Михайло Бохневич, декан і парох церкви св. Івана Христителя.

Після молитви видано вечерю, що її приготувала Анна Гундич, керівник господарської частини будинку. Вечеря була обильна і смачна; її подавали до столів дівчата-члени молодечих організацій.

Від духовенства Детройту промовив о. Інокентій Лотоцький, ігумен ОО. Василіян і парох церкви Непорочного Зачаття із Гемтремку. Слова признання і похвали працьовитим і відданим загальній справі членам Будівельного Комітету, заклик до згоди і співпраці для добра громади — це був зміст чудового слова загальнолюбленого золотоустого отця пароха.

Голова Координаційного комітету Організацій Українського Визвольного Фронту, д-р Микола Климишин, відчитав письмове привітання від голови Проводу ОУН, Ярослава Стецька, з високою оцінкою праці Богдана Федорака, як ініціятивної та рушійної сили в нашій громаді. Д-р Микола Климишин, вітаючи Богдана Федорака, як жертвенного громадського діяча і провідника, припняв йому золотий тризуб у доказ пошани і вдячности від нашої громади Великого Детройту. Цей акт прийняли приявні схвальними оплесками.

Слово Богдана Федорака було сповнене похвали співробітникам, поодиноким референтам ділянок праці, організаторам і збірщикам фондів, членам багатьох ділових комітетів збіркових акцій і в головній мірі самим уділовцям і жертводавцям, цілій нашій громаді, що на протязі не цілих двох років склала пів мільйона долярів на будівельний фонд.

Символічний ключ від будинку Українського Культурного Центру, одержаний від голови Ділового Комітету, Ярослава Дужого, передав Богдан Федорак громадським організаціям до користування.

Привітання Ананія Никончука, голови СУМА Осередку ім. П. Орлика в часі закупу парцель, на яких тепер побудовано Український Культурний Центр, відчитав господар вечора, о. Бернард Панчук серед загальної уваги приявних.

Виступ Капелі Бандуристок СУМА Осередку ім. П. Орлика під керуванням Петра Потапенка закінчив програму цього вечора. Про чарівних бандуристок під мистецьким проводом свого вчителя та ентузіяста бандури вже стільки написано, наша громада вже стільки разів їх слухала, про них знають українці по всій Америці й Канаді з багатьох окремих концертів, то й цим разом прийняли їх рясними схвальними оплесками, жаліючи, що їх виступ такий короткий.

Кінцеву молитву провів о. протоієрей Нестор Столярчук, парох катедри св. Покрови української православної церкви.

Хоч була вже пізня година, то приявні розходились у піднесеному настрою, щасливі, що діло започатковане давніше серед важких обставин, довершилось завдяки жертвенній праці провідного активу, завдяки солідарній поставі цілої громади.

Відкриття грандіозного культурного осередку для українців Великого Детройту викликало живу реакцію в англомовній пресі Детройту, як: „Детройт Ньюз" і „Фрі Пресс" та в місцевих газетах містечок повіту Макомб, „Макомб Дейлі" та інші. Телевізійна станція ч. 4 передавала на своїх новинах хід програми відкриття і посвячення Українського Культурного Центру.

Польські газети „Дзєннік Польскі" ставлять українську зорганізованість і жертвенність своїм читачам за приклад до наслідування.

Та важливе те, що в ході розгортання будівельної кампанії приставали до справи щораз нові родини, нові громадські організації, що спершу були на вичікуючій позиції, що найважливіше, тут роджені і виховані українці. І дуже багато з них вносили не тільки свої гроші на уділи, але теж свій запал, фахове знання, розмах і свою душу.

Тут народжений парох церкви св. Йосафата о. Константин Височанський, ЧСВВ, що цілим серцем підтримував будівельну акцію, у дні посвячення будинку щиро радів цим досягненням, називаючи Український Культурний Центр „різдвяним дарунком від Бога для нашої громади".

Надіємось, що в такій ситуації Український Культурний Центр сповнить свою ролю об'єднуючого культурно - громадського осередку не тільки для Великого Детройту, але й для цілого південносхідного Мічігену.

П. Рогатинський

ANNUAL STATEMENT OF UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, INC. 1978

ASSETS:

* Bonds	$ 30,488,042
* Common stocks	149,661
Mortgage loans on real estate	2,632,285
Properties occuppied by the society	30,000
Properties acquired in satisfaction of debt	42,820
Certificate loans and liens	511,500
Cash on hand and on deposit	440,950
Other invested assets	7,650,000
Premiums actually collected by subordinate lodges not yet remitted to Home Office	2,183
Life insurance premiums and annuity considerations deffered and uncollected	67,064
Accident and health premiums due & unpaid	1,463
Investment income due and accrued	559,682
TOTAL:	$ 42,575,655

* *Assets are valued according to statutory requirements and the basis of Valuations prescribed by the National Association of Insurance Commissioners in the book, "Valuations of Securities".*

LIABILITIES, SPECIAL RESERVES AND UNASSIGNED FUNDS

Aggregate reserve for life certificates and contracts	$ 28,976,712
Aggregate reserve for accident and health certificates	15,961
Supplementary contracts without life contingencies	158,513

Certificate and contract claims:

Life	262,917
Accident and health	7,500
Provision for refunds payable in following calendar year — estimated amounts:	
Apportioned for payment to December 31, 1979	527,613
Premiums and annuity considerations received in advance less $ none discount; including $ 24,486 accident and health premiums	708,991
Commissions to fieldworkers due or accrued — life and annuity $ 96,601 accident & health $ 2,485	99,087
General expenses due or accrued	10,167
Taxes, licenses and fees due or accrued	10,862
Net adjustment in assets & liabilities due to foreign exchange rate	321,645
Unearned investment income	126
Amount withheld or retained by Society as agent or trustee	12,998
Liability for benefits for employees and fieldworkers if not included above	27,056
Printing plant expenses due and unpaid	4,429
Mandatory securities valuation reserve	433,700
Unexpired subscriptions to Official Publication	28,330
TOTAL liabilities	$ 31,606,607
Unassigned funds & special reserves	10,969,048
TOTAL:	$ 42,575,655

GENERAL EXPENSES

	Insurance				
	Life	Accident & Health	Investment	Fraternal	Total
Salaries and wages	$ 232,794	$ 18,534	$ 87,854	$ 31,508	$ 370,692
Insured benefit plans for employees	135,918				135,918
Uninsured benefit plans for employees	6,000				6,000
Bureau and association dues	2,140				2,140
Medical examination fees	5,455				5,455
Traveling expenses	26,700		2,000	25,354	54,054
Advertising	14,175	2,691		10,723	27,589
Postage, express, telegraph and telephone	14,972		5,709	8,564	29,246
Printing and stationery	35,534				35,534
Cost or depreciation of furniture and equipment	14,977				14,977
Rental of equipment	22,990				22,990
Lodge supplies				5,455	5,455
Books and periodicals	791				791
Insurance, except on real estate	15,606				15,606
Collection and bank service charges	5,660		5,856		11,516
Sundry general expenses	12,912				12,912
Actuarial, auditing & statistical service fees	18,108				18,108
Field conferences other than local meetings				4,064	4,064
Official publication				343,200	343,200
Expense of Supreme lodge meetings				8,833	8,833
Youth sport activities				3,510	3,510
Scholarships & donations				58,661	58,661
Real estate expenses			396,114		396,114
Investment expenses not included elsewhere			532		532
Convention expenses				322,473	322,473
General Expenses Incurred	**$ 564,737**	**$ 21,225**	**$ 498,066**	**$ 822,350**	**$ 1,906,380**
General expenses unpaid December 31, previous year	5,531		1,380	129	7,041
General expenses unpaid December 31, current year	7,885		1,488	793	10,167
General expenses paid during year	**$ 562,383**	**$ 21,225**	**$ 497,958**	**821,686**	**1,903,254**

* Show the distribution of this amount in the following categories:
(a) Charitable $ 25,180, (b) Institutional $ 2,750, (c) Recreational and Health $ 2,600, (d) Educational $ 22,604, (e) religious $ 2,200, (f) Membership $ 322,473, (g) Other $ 444 543, (h) Total $ 822,350

TAXES, LICENSES AND FEES

	Insurance				
	Life	Accident & Health	Investment	Fraternal	Total
Real estate taxes			$ 45,737		$ 45,737
State insurance department licenses and fees	28,212				28,212
Other taxes, incl $ 5 957 Social Security	37,157				37,157
Federal taxes, incl $ 48,562 Social Security	41,837	2,614	5,229	2,614	52,296
All other taxes	38,431				38,431
Total incurred	$ 145,639	$ 2,614	$ 50,967	$ 2,614	$ 201,836
Taxes, Licenses and fees unpaid December 31, previous year	—	—	—	—	—
Taxes, licenses and fees unpaid December 31, current year	10,862				10,862
Taxes, licenses and fees paid during year	134,777	2,614	50,967	2,614	190,973

REFUND TO MEMBERS:

Applied to pay renewal premiums	21
Paid in cash	509,238
Total:	$ 509,259
Provision for refunds payable in following calendar year	527,613
Total of previous year	516,275
Total refunds to members:	$ 520,597

RECONCILIATION OF LEDGER ASSETS:

Increases in Ledger Assets:

Premiums on life certificates & annuity considerations	$ 2,985,106
Accident and health cash premiums, including $ 5,040 certificate, membership and other fees	82,803
Considerations for supplementary contracts without life contingencies	9,000
Gross investment income	2,722,615
Income printing plant	635,876
Sale of Ukrainian Publications	14,540
Donation received	101,709
Increase in escrow funds held	(1,202)
From sale or maturity of ledger assets	1,325
Total increases in ledger assets:	$ 6,551,834

DECREASES IN LEDGER ASSETS:

Certificate and contract claims (life)	$ 1,686,237
Accident and health	22,500
Interest on certificate funds	101
Surrender values	285,974
Refunds to members	509,259
Total paid members and beneficiaries	$ 2,504,074
Paid for claims on supplementary contracts without contingencies	1,000

Commission to fieldworkers:

Life insurance and annuities	369,667
Accident and health	9,954
Total:	$ 379,622

General expenses and fraternal payments	1,903,254
Taxes, licenses and fees	190,973
Printing plant expenses	635,512
From sale or maturity of ledger assets	31,861
By adjustment in book value of ledger assets	15,688
Total decreases in ledger assets	**$ 5,661,986**

RECONCILIATION BETWEEN YEARS

Amount of ledger assets December 31st of previous year increase (+) or decrease (—) in ledger assets during the year	+ 889,847
Total = ledger assets December 31, of current year	$ 43,115,299

UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

Valuation Exhibit as December 31, 1978

Total admitted Assets	$ 42,575,655
Liabilities & Unassigned funds:	
Reserve for life certificates	28,976,712
Reserve for ADD certificates	15,961
Claim & accrued liabilities	2,613,934
Total liabilities	$ 31,606,607
Margin of safety to certificate holders	10,969,048
Total:	$ 42,575,655

The ratio of admitted assets to total liabilities at December 31, 1978 was	134.70%
The ratio of actual deaths to the expected deaths according to the mortality tables for the year 1978 was	55.36%
The ratio of interest earned on all funds during the year 1978 was	5.40%

(Signed by)

GLEN GAMMILL
PEAT, MARWICK, MITCHELL & CO.
(Consulting Actuaries)

JOHN O. FLIS
Supreme President

ULANA M. DIACHUK
Supreme Treasurer

Відзначено Січневі Роковини в Перт Амбой

Підписання Проклямації „Дня Української Незалежности" у Перт Амбой. Сидять (зліва): радний Д. Кріла, о. монс. С. Сулик, посадник Дж. Отловский, радна М. Мюнетц. Стоять (зліва): В. Гладун, С. Дзьоба, Т. Бадяк, Д Гітер, адв. К. Ваньо і голова Міської Ради Р. Сгромоло.

У п'ятницю 19-го січня ц. р. в конференційній залі Управи нашого міста зібралось чисельне українське і англомовне громадянство.

У п'ятницю 19-го січня ц. р. в конференційній залі Управи нашого міста (Перт Амбой, Н. Дж.) зібралось чисельне українське і англомовне громадянство. За президіяльним столом засіли посадник міста Джордж Отловський, о. монс. Степан Сулик, парох української католицької церкви Успення Пресвятої Богородиці, міські радні та представники українських організацій.

В. Гладич — голова Об'єднання Українських Організацій міста Перт Амбой — привітав присутніх і ведення програми вечора передав П. Ґадекові.

По відспіванню американського і українського гимнів о. монс. С. Сулик провів молитву. Молодий студент Б. Адамчик відчитав Проклямацію, яку під рясні оплески присутніх підписав Дж. Отловский, який рівночасно є ансемблімен Стейтової леґіслятури. Він висловився надзвичайно прихильно про боротьбу і терпіння нашого народу з глибокою вірою в нашу перемогу. Наші діти цілоденної парафіяльної школи в народних строях вручили йому скромний дарунок на пам'ятку від нашої громади.

Наш молодий і надзвичайно активний на зовнішньому відтинкові адвокат Константин Ваньо, який є членом Координаційної Ради УККА на стейт Н. Дж., дуже вдало накреслив події, які попередили проголошення самостійности і соборности України та наслідки упадку нашої держави для українського народу, так і для всього людства. Це був сконденсований виклад, зокрема для чужинецької публіки, яка нагородила його довгими оплесками.

Юні бандуристи Петро, Стефанія і Юрко (брати і сестра) Лучки з Пассейку, під керівництвом В. Васькового відспівали ряд пісень, яких присутні також нагородили оплесками. О. монс. С. Сулик молитвою закінчив цей вдалий вечір.

Понеділок, 22-го січня, в годині 8-ій ранку при участи нашого громадянства та представників міста вивішено на щоглі міської Управи, поруч американського наш український прапор.

Того ж самого дня наша делеґація у передполудневих годинах прибула до Трентону і взяла участь в підписанні Проклямації губернатором Бренданом Бирном. Нашу делеґацію сердечно там зустрів асемблімен Дж. Отловский, який під час сесії Асамблеї поставив внесок, щоб резолюція в справі української Самостійности була внеском цілої Асамблеї, що й було принято одноголосно. Він познайомив нас з багатьма асемблімєнами і сенаторами, включно з президентом Сенату. Треба ствердити, що „український день" — як всі звали його в Капітолю нашого Стейту — був надзвичайно вдалим.

Наша льокальна англомовна преса в двох окремих виданнях прихильно згадувала про святкування річниці української Самостійности і Соборности в Перт Амбой і Трентоні та про нашу делеґацію.

В. Г.

ПОДЯКА

З волі Всевишнього, дня 24-го лютого 1978 року відійшла у Вічність наша Найдорожча МАМА, БАБУСЯ, ТЕЩА

бл. п.

ОЛЬГА ТУНІК

Складаємо найсердечнішу подяку о. прот. Анатолію Яковченкові, настоятелеві Української Православної Церкви св. Тройці в Бріджпорті, Конн., що в холодну погоду та глибокий сніг прибув до Ню Йорку, щоб відправити Панахиду в похороннім заведенні та похоронні обряди в церкві, та на цвинтарі, а також за вислови щирого співчуття та теплі слова розради.

Дуже дякуємо хорові катедри св. Володимира та диригентові проф. В. Завітневичу за їхнє звеличання похоронних відправ. Щиро дякуємо всім Рідним, Приятелям і Знайомим, які з близьких і дальших сторін прибули на Панахиду й похоронні відправи, щоб відпровадити Покійну на місце Її Вічного Спочинку.

Сердечно дякуємо Всім за численні вінки й китиці квітів на свіжу могилу, молитви за спокій душі Покійної, та Всім, що в хвилинах нашого найбільшого болю і смутку склали нам свої співчуття особисто, листовно й телефонічно.

Щиро дякуємо Всім, що вшановуючи пам'ять Покійної, зложили свої пожертви на Служби Божі та на різні добродійні цілі.

Сердечно дякуємо нашим дорогим Приятелям інж. І. Самійленко, Г. А. Білоус, проф. В. Завітневичу, нашому шваґрові за їхні теплі, зворушливі слова про Покійну та Всім, що взяли участь в тризні після похоронів.

Нехай Всевишній винагородить всіх Вас своєю ласкою.

Рівночасно повідомляємо, що В ПЕРШУ БОЛЮЧУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ нашої Найдорожчої і Незабутньої МАМИ, БАБУСІ, ТЕЩІ

бл. п.

ОЛЬГИ ТУНІК

буде відправлена

ПАНАХИДА

в неділю, 25-го лютого 1979 року в церкві св. Тройці в Бріджпорті, Конн.

Приятелів та Знайомих просимо згадати Покійну в своїх молитвах.

Родина

ПОДЯКА

З волі Всевишнього, дня 17 січня 1979 року, відійшла у Вічність на 86-му році свого трудолюбивого життя моя Найдорожча ДРУЖИНА

бл. п.

РОЗАЛІЯ КУЛЬЧАК — КАРНІК

Цією дорогою висловлюю мою найщирішу подяку Усім і Сестрицтву Клюстер, що своєю участю у похоронних відправах звеличали пам'ять Покійної та віддали Покійній останню прислугу.

Сердечно дякую Всечеснішим Отцям: о. пароховi І. Давидовичеві та о. римо-католицькому з катедри Сицилія, декан Пітер, за відправлення Святої Літургії та Панахиди, похоронних обрядів.

Також складаю найщирішу подяку Всім, які відспівали Панахиди під час похоронних відправ.

Рівнож складаю найщирішу подяку п-ву Глуховецьким, за їх так щирі послуги, які віддали моїй Дорогій Дружині Розі та відпровадили на місце Вічного Спочинку, щиру подяку складаю Панам, що несли домовину: Черко, Добровський, Крись, Глуховецький.

Рівнож щиро дякую Усім, що зложили квіти.

Щиро дякую усім тим Паням за влаштування поминки, які не жаліючи часу та труду приготовили.

Тут складаю щиру подяку п. Ващишинові за спомин про Покійну на поминках та подякував в імені моїм та померлої Дружини, усім за вислови співчуття, моральну піддержку і поміч в часі мого горя, за пожертви на Служби Божі за упокій Душі покійної дружини Рози.

Нехай Всевишній нагородить Вас усіх сторицею. Дякую щиро Всім.

Муж — ВАСИЛЬ КУЛЬЧАК

ПОДЯКА

З Волі Всевишнього, в неділю ранком, 17 грудня 1978 року, по довгій і тяжкій недузі, проживши 78 років трудолюбивого життя, відійшла від нас у Вічність наша Найдорожча Дружина, Мама, Бабця і Сестра

бл. п. ҐЛІКЕРІЯ МАЧУК

Цією дорогою складаємо щиру подяку Родині, Приятелям і Знайомим за віддання останньої прислуги Покійній своєю численною участю на відправах Парастасу, Похоронного Чину і відпровадження Покійної на цвинтар на вічний спочинок та за участь в тризні.

Зокрема дякуємо Всеч. отцеві протопресв. Федорові Білецькому, настоятелеві Українського Православного Катедрального Собору св. Князя Володимира за відправлення Парастасу, Похоронного Чину та за сердечне прощання Покійної від себе і своєї родини та парафії св. Князя Володимира. Дякуємо також катедральному хорові „Боян" і його диригентові отцю Степанові Познякові за прекрасний спів під час Парастасу.

Щиро дякуємо панам інж. Степанові Куропасеві і п. д-р Іванові Новосівському за щиро-сердечне прощання Покійної на Парастасі, в яких панове відмітили благородні прикмети Покійної: взірцевої Дружини, Мами, Учительки, щирої Українки та аматорки образотворчого і керамічного мистця.

За щирі поштою надіслані вислови співчуття і розради складаємо сердечну подяку Преосвященному Архиєпископові Української Автокефальної Православної Церкви Владиці Орестові і панству Шпиткам, Віцепризидентові Української Народної Республіки п. проф. д-р Миколі Степаненкові, Голові Наукового Т-ва ім. Шевченка в ЗСА п. проф. д-р Ярославові Падохові, Голові ОДВУ п. проф. д-р Богданові Гнатюкові, Голові Центрального Об'єднання Українців Буковини п. інж. арх. Іванові Жуковському і багатьом іншим Приятелям і Знайомим, які прислали поштою вислови співчуття.

Сердечно дякуємо Приятелям і Знайомим за усно зложені вислови співчуття на Парастасі і опісля. Зокрема дякуємо членам і Голові Головної Ради ім. Симона Петлюри п. ген. Константинові Мандзенкові, членам і Голові Осередку Праці НТШ в Чікаґо п. проф. д-р Василеві Маркусеві з дружиною, Членам і Голові Чікаґського Відділу Т-ва Українських Лікарів Північної Америки п. д-р Романові Оришкевичеві з дружиною, Професорам і Директорові Педагогічних Учительських Курсів п. проф. Мирославові Семчишенові з дружиною і Президентові Українського Національного Музею д-р Романові Вересові з дружиною, Членам і Тереновому ОУН п. Юрієві Юринцеві, Членам і Голові 2-го Відділу ОДВУ п. інж. Юрієві Дачишеному з дружиною, Директорам і Голові Видавничої Спілки і б. Голові ОбВУА п. інж. Степанові Куропасеві з дружиною, Голові Літературного Фонду ім. Івана Франка п. проф. Адамові Антоновичеві, Членам Об'єднання Платників „22 Січня" для ДЦ УНР і всім іншим численним Приятелям і Знайомим, імена яких в короткій подяці важко вмістити.

За пожертви на Служби Божі і Молитви за спокій душі Покійної щиро дякуємо п. Джанові Ґайдошеві і дружині, п. д-р Іванові Лисейкові і дружині, панству Галині і Михайлові Медвецьким, п. д-р Іванові Новосівському, п. Антонієві Пітерсові і дружині, та п. Маріянові Хамові і дружині.

Сердечно дякуємо пані Ніні Бриґідер і панству Михайлові Цибульським за відправлену Службу Божу ними замовлену в Торонті.

За зложені в пам'ять Покійної пожертви на добродійні цілі щиро-сердечно дякуємо Членам Осередку Праці НТШ в Чікаґо, п. полк. Юрієві Артюшенкові і дружині, п. інж. Степанові Куропасеві і дружині, п. адвокатові д-р Іллі Мулі, п. д-р Василеві Марчукові і дружині, і пані Марії Попель.

За вінки квітів на свіжу могилу Покійної сердечно дякуємо нашій Родині, а також Приятелям п. адвокатові Орестові Попелеві і дружині, пані Орисі і п. д-р Романові Вітковським, п. д-р Іванові Новосівському, Буковинцям, панам Френкові і Майкові та за спільний вінок від власників аптеки Оґаста, панам д-р Михайлові Бродичеві, д-р Михайлові Головатому і мґр Ярославові Ганкевичеві.

Щиро дякуємо також панові Ярославові Лукашевському за фотознімання.

Сердечно дякуємо п. д-рТарасові Новосівському за провід у тризні та за зложення подяки від родини.

Велику подяку складаємо панам що несли трумну і Похоронному заведенні „Музика і Син" за дуже дбайливе перепровадження похорону та за поміч і пораду в полагодженні різних урядових справ.

В кінці ще раз щиро-сердечно дякуємо всім і за все, що причинилися словом і ділом до вшанування пам'яті Покійної і віддали Її останню прислугу.

Благаємо Всевишнього щоб нагородив Ваш труд Своєю щедрою ласкою, а

Покійній нехай буде Вічная Пам'ять!

У глибокому смутку

муж - д-р ЮРІЙ МАЧУК і Родина

СОЮЗОВЦІ! РОЗПОЧИНАЄМО ЮВІЛЕЙНУ КАМПАНІЮ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ З НАГОДИ ЙОГО 85-РІЧЧЯ. ЇЇ МЕТОЮ Є ПРИДБАТИ В ЮВІЛЕЙНОМУ РОЦІ 5,000 НОВИХ ЧЛЕНІВ, ЗАБЕЗПЕЧЕНИХ НА СУМУ ДЕСЯТЬ МІЛЬЙОНІВ ДОЛЯРІВ! ТІЛЬКИ СПІЛЬНИМИ СИЛАМИ ТА ПОСТІЙНОЮ І НАПОЛЕГЛИВОЮ ОРГАНІЗАЦІЙНОЮ ПРАЦЕЮ МОЖЕМО ВИКОНАТИ ЦЕ ВЕЛИКЕ ЗАВДАННЯ ДЛЯ ДОБРА НАШИХ РОДИН, НАШОЇ ГРОМАДИ І НАШОГО НАРОДУ!

КНИЖКА ПРО РУХ...

(Закінчення зі стор. 2)

народів", „злиття мов", „зближення культур". На цифрових даних Степан Чорній показує, що серед учених в Україні українців менше, ніж половина, що підручників для технічних шкіл шістдесят четвертого року видруковано дев'яносто чотири відсотки російською мовою, і тільки шість відсотків — мовами інших народів Совєтського Союзу. Зокрема зупиняється Чорній на спробах Бориса Антоненка-Давидовича та Мар'яна Юрковського відновити літеру „ґ" в українській абетці. Він наводить велику цитату з Юрковського, який писав, що, викинувши літеру „ґ", український алфавіт „стає провінційним і відривається від класичної культури". Докладно зупиняється дослідник також на русифікації вимови сучасної української інтелігенції.

Далі приходить стаття священика Юрія Шумовського: „Радянська влада, релігійне питання і українська православна церква", а за нею статті Олега Волянського „Надуживання психіятрії для політичних цілей в СССР" та Ярослава Білинського „Чи є спротив у комуністичній партії України".

Таким чином ми бачимо, що добірка статтей, котрі увійшли до книжки „Рух опору і самооборони в Україні", творить певне коло, певну цілість, і тому може дати читачеві всебічне уявлення про ті процеси, які відбуваються в нас на батьківщині.

КОНЦЕРТ ПРИСВЯЧЕНИЙ „325-РІЧЧЮ" ВІДБУВСЯ У ПАРИЖІ

Київ. — Київська „Культура і життя" інформує, що у ...Парижі відбулась прем'єра концертової програми, що її совєтський ансамбль народної пісні одеського заводу „Центролит" присвятив 325-річчю возз'єднання України з Росією. У програмі концерту ансамбль виконував народні пісні сивої давнини і сучасні мотиви, веселі ... частівки. Ансамбль перебував на „гастролях" ще й в Авіньйоні, Арлі, Марселі. „У вінок дружби нерозривно сплелися російські і українські пісні, написані в народній манері радянськими авторами", — пише „Культура і життя".

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ УНСоюзу!

ПОДЯКА

Вважаю своїм милим обов'язком зложити сердечну подяку Ювілейному Громадському Комітетові: Вш. П. голові інж. Михайлові Шпонтакові і членам — Михайлові Юзеніву, Василеві Оріховському, інж. Евгенові Івашкову, радн. Богданові Ластовецькому, д-рові Володимирові Савчакові, мгр-ові Ярославові Щербанюкові, Миколі Хоманчукові, Михайлові Салданові, Тимішеві Шевчукові, Тарасові Гірнякові за влаштування пам'ятної для мене Ювілейної Зустрічі з українським громадянством і представниками українських організацій з приводу 85-річчя моїх уродин і громадської праці.

Я вдячний Вш. д-рові В. Савчакові за так вичерпну доповідь про мій життєвий шлях і за щирі, зворушливі привіти представникам організацій: Маґістрові Іванові Базаркові — Екзекутивному Директорові УККА і за вручення мені Почесної Грамоти, інж. Евгенові Івашкову — голові Комітету Об'єднаних Українсько-Американських Організацій Ню Йорку, Маріянові Курочці від Головного Комітету Земляків-Теребовлян і за дарунок, радн. Богданові Ластовецькому голові Централі ОУА „Самопоміч" і за вручені в товаристві б. прем'єра Юліяна Ревая, проф. Михайла Лисогора, Мгр Марії Калини та Емілії Козіцької дарунки, редакторові Василеві Качмареві від Т-ва за Патріярхальний Устрій Помісної УКЦеркви, Др-ові Богданові Дзеровичеві від Т-ва Українських Правників, Впреп. о. Ігуменові Др-ові Володимирові Ґавлічеві за молитву на початку Зустрічі, привіт від парохії св. Юра та за побажання на Радіо-програмі, Впреп. о. прот. Володимирові Базилевському — пароховi Української Православної Катедри в Ню Йорку за привітання та кінцеву молитву, Проф. Др-ові Іванові Телюкові від Окружного Комітету Відділів УНС стейту Коннектикат, кузенові Костеві Келебайові з Монтреалю, Канада за таким теплом навіяний привіт від членів родини в Канаді і за дарунок.

Моя сердечна подяка Др-ові Іванові Флисові — Головному Предсідникові УНС за привітання від Екзекутиви, за вручення мені — в товаристві Головного Організатора Василя Оріховського, Головного Контрольора Др-а Івана Телюка, Головного Радного Миколи Хоманчука — пам'ятної для мене Почесної Грамоти УНС і прекрасний дарунок. Зокрема моя ще подяка Др-ові Флисові як тостмастерові Зустрічі, що її через захворіння не міг перевести Гол. Секретар УНС Володимир Сохан. Складаю теж щиру подяку за прибуття на Ювілейну Зустріч членам Ред.-Колегії „Свободи" Редакторам Володимирові Левенцеві та Евгенові Федоренкові.

Тяжко найти мені відповідні слова, щоб належно подякувати моїй любій внучці Марті Зелик за таку надзвичайно милу несподіванку — відчитання власного, до сліз зворушливого, нарису про свого дідуся.

Я щиро вдячний за численні привіти від українських організацій та громадських установ: Централі Українських Кооператив Америки (ЦУКА), Централі Українського Музичного Інституту в Америці, Крайової Управи АДУК Америки, Голови Головної Ради Мистців Українців у діяспорі проф. П. Андрусіва, Головної Управи Української Допомогової Жіночої Організації та її Відділів, Пластової Станиці та Управи Пласт-Приюту, Управи Відділу Українських Інженерів у Ню Йорку, Відділів ОУА „Самопоміч" в Чікаго, Детройті, Гемпстеді.

Сердечно дякую за особисту участь Представникам Відділів ОУА „Самопоміч" з Елізабету, Кергонксону, Нюарку, Ню Йорку, Пассейку, Відділів УНС 450 і 200, Окружного Комітету Відділів УНС Ню Йорку, Окружного Комітету Відділів СУК „Провидіння".

Зворушили мене зокрема сердечні привіти від дорогих моїх товаришів зі шкільної лавки Української Гімназії в Тернополі з одної кляси проф. Пилипа Гайди, дир. Григорія Лучанка, та дещо молодших клясою Д-ра Степана Небеша, інж. Миколи Яримовича, ред. Івана Дурбака. Щиро вдячний Вам Дорогі Друзі Юних літ!

Складаю сердечну подяку Дорогому, відомому українській громаді письменникові Іванові Керницькому (Ікерові) за відчитання милої гуморески в мою пошану, молоденьким любим співачкам ансамблю „Промінь" під керівництвом Мгр Богданни Волянської за таке вдале виконання кількох милозвучних українських пісень у мистецькій частині програми.

Не маю змоги на жаль вичислити й поіменно висловити мою щиру подяку всім Дорогим Гостям, Приятелям, Знайомим, що так численно взяли участь у тій Зустрічі-вечері, як теж тим всім, що надіслали привіти листовно, телефонічно, телеграфічно. Всі привіти-побажання збережу в моїй вдячній пам'яті на завжди та згадуватиму їх на дальшому мойому життєвому шляху.

Всім, всім, що згадали мене в цей радісний, пам'ятний день, щире Спасибі моє, від моєї дружини і всіх рідних!

Д-р Василь Палідвор

∴

П.С.

З нагоди тої Ювілейної Зустрічі пересилаю на руки Блаженнішого Патріярха Йосифа сто дол. (100.00) на Патріярший Фонд.

УКРАЇНСЬКА СВІТЛИЧКА ДОПОМАГАЄ БАТЬКАМ ВИХОВУВАТИ ДІТЕЙ.

Замість квітів на свіжу могилу мого Дорогого КУЗИНА

бл. п. Влодзя Пастушенка

складаю 30.00 долярів на Український Науковий Інститут в Гарварді.

Дружині Покійного складаю щирі співчуття.

Мирослав ПАСТУШЕНКО з родиною

У ШОСТУ НАДЗВИЧАЙНО БОЛЮЧУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ нашого Найлюбішого і ніколи Незабутнього МУЖА І БАТЬКА

бл. п.

Д-ра ІВАНА РИЖІЯ

були відслужені

СВЯТІ СЛУЖБИ БОЖІ з ПАНАХИДАМИ

у церкві свв. Петра і Павла у Клівленді, у церкві св. Андрія у Бавнд Бруку.

Горем прибиті:
ОСИПА-АННА — дружина
син — ОРЕСТ з ріднею
Рідня у Польщі і Україні

ПОДЯКА

Дня 12 грудня 1978 р. з Волі Всевишнього відійшов від нас у Вічність на 90-му році життя, наш Найдорожчий і Незабутній Муж, Батько, Швагер і Сват,

сл. п. Отець Крилошанин

ГРИГОРІЙ МУЗИЧКА

Декан Журавенщини

Цією дорогою складаємо нашу найсердечнішу подяку Їх Блаженству Патріярхові Йосифові за вислови співчуття та Заупокійну Божественну Літургію, і Їх Преосвященству Апостольському Візитаторові для Українців в Европі, Кир Мирославові Марусинові, за співчуття, теплі слова розради і за відправу св. Божественної Літургії.

Щиро дякуємо Впр. о. деканові Я. Сіркові й Всч. о. Л. Тимкові за відвідини Покійного у лікарні й за взірцеве зорганізовання та переведення похорону, а о. дияконові В. Волощукові за всю його щиру і віддану самаритянську поміч в той час, коли ми її найбільше потребували.

Ми безмежно вдячні Всч. о. М. Ревтюкові за уділення в лікарні Св. Тайн: Сповіди, Причастя і Єлепомазання, як також Впр. і Всеч. Отцям Клівлендського Деканату за участь у Єрейськім Парастасі та у Похоронній Службі Божій в дні 16-го грудня 1978, а саме: о. протоєреєві й деканові Я. Сіркові, о. монс. Л. Адамякові, о. І. Оришкевичеві, о. Л. Тимкові, о. Т. Дурбакові, о. М. Ревтюкові, о. М. Сапові й о. дияконові В. Волощукові.

Сердечно дякуємо нашому Дорогому Приятелеві, Всеч. о. Т. Дурбакові за щирі співчуття і цінні поради в часі нашого горя та за глибоко-змістовну проповідь в церкві св. Андрея на Пармі під час похорону.

Складаємо сердечну подяку о. д-рові П. Стецюкові за прибуття на похорон та за відправлені Заупокійні Божественні Літургії.

Окремо дякуємо Паням з парафії св. Йосафата за дбайливе приготування похоронної тризни, під час якої зворушливі слова теплої згадки про Покійного виголосили: Впр. о. декан Я. Сірко й представник Патріярха Йосифа, о. д-р П. Стецюк з Риму.

Дякуємо маестрові Е. Садовському та членам хору „Дніпро", як також церковним півцям п. О. Чайці й п. М. Лівому за гарний та настроєвий спів під час єрейського Парастасу і Служби Божої.

Подяку складаємо бувшому парафіянинові Покійного, ред. А. Драгановi за прибуття на похорон.

Складаємо щиросердечну подяку всім бувшим Парафіянам з Бельгії, що з них, деякі, згодом тут поселилися, Приятелям, Знайомим за численну участь в похоронних відправах і тризні, за вислови співчуття, зложені особисто, телефоном або листовно.

Щиро дякуємо за молитви, пожертви на Заупокійні Служби Божі, щедрі датки на Беатифікаційний Фонд сл. п. Слуги Божого Митрополита Андрея Шептицького, на наукові й добродійні цілі та за квіти на свіжу могилу. (Список Вп. Жертводавців, враз з їхніми адресами, переслано на руки Їх Блаженства, до Риму).

Вкінці дякуємо похоронному заведенню Колодій-Лазута за зразкове переведення всіх похоронних чинностей.

Нехай Всевишній Господь обдарить Вас Усіх своїми щедрими ласками.

Дружина — МАРІЯ з Родиною

У СОРОКОВИЙ ДЕНЬ СМЕРТИ нашої Найдорожчої і Незабутньої ДРУЖИНИ, МАМИ І БАБЦІ

бл. п.

МАРІЇ ГОЛОВЕЙ

будуть відправлені

ЗАУПОКІЙНІ БОГОСЛУЖБИ

в суботу, 24-го лютого 1979 року
в Асторії, Н. Й., в церкві Чесного Хреста, о год. 8:30 ранку;
в Ґлен Спей, Н. Й., в церкві св. Володимира, о год. 11-ій ранку;
в Лондоні, Англія, в каплиці Т-ва св. Софія;
в Ґлен Ков, Н. Й., в манастирі оо. Василіян.

В неділю, 25-го лютого 1979 року в Ню Йорку, в церкві св. Юра о год. 12-ій дня.

Про молитви та участь в святих Літургіях за спокій душі Покійної просять —
муж — МИХАЙЛО
доньки:
ОРИСЯ СЯЛЯК з родиною
ДАРІЯ КЕКІШ з родиною

Замість квітів на могилу помершої

бл. п. Мелянії Бунецької

що упокоїлася в Бозі 28-го січня 1979 р., похоронена у Всна, Ілл., 1-го лютого ц. р. складаємо на „СВОБОДУ" 15.00 дол.

Вічна Їй Пам'ять!

106 ВІДДІЛ УНСОЮЗУ
Б-ва СВ. НИКОЛАЯ в ЧІКАҐО

Замість квітів на свіжу могилу мойого Дорогого і Незабутнього БРАТА

бл. п.

АНТОНА ҐУЛИ

учасника Визвольних Змагань, четаря УГА і працівника на кооперативній ниві, уродженого в Медицьких Халупках, повіт Перемишль, Україна, який упокоївся дня 6 лютого 1979 року у Торонті, Канада, на 84 році свойого трудолюбивого життя —

складаю 200.00 долярів

на Фонд Катедри Українознавства при Університеті Гарварду.

ПЕТРО ҐУЛА з Родиною

✝

У глибокому смутку повідомляємо Родину, Приятелів і Знайомих, що 26-го січня 1979 року відійшов від нас у Вічність наш Найдорожчий МУЖ, БАТЬКО І ДІДУСЬ

бл. п.

МИХАЙЛО ЛЬОРЕТ

нар. 10-го квітня 1922 р. в Мокрянах, Україна.

ПОХОРОН відбувся 29-го січня 1979 р., з церкви св. Петра і Павла в Лудлов, Масс., а відтак на цвинтар св. Альойзія в Індієн Орчард.

В глибокому смутку:
дружина — ТЕКЛЯ СТЕФАНИШИН ЛЬОРЕТ
дочки:
ГАЛЯ з двома синами
МАРУСЯ з мужем і двома дочками
брат — ПАНЬКО ЛЬОРЕТ з дружиною
Ближча і дальша Родина в Америці і Україні

ОЙ ТРИ ШЛЯХИ ШИРОКІЇ...

(Закінчення зі стор. 2)

чував безперервний холод чужости, що торкався його з усіх боків, з кожного закутка вулиці, чи при зустрічі з прохожими. Той холод був скрізь: у дивному для українського емігранта звучанні мови, у головокружній метушні людей, у здриганнях світляних реклям... Тоді наш новоприбулий земляк шукав за своїм рідним словом, за гуртом людей, які могли його зрозуміти, йому порадити.

Але це був тільки несмілий початок третьої еміграції, тільки її перші кроки. Сьогодні, як відомо, вона вже сильно вросла в американський континент і за нею ряд успіхів у різних ділянках соціяльного та економічного життя.

Невже ж це пройшло вже понад сто років від часу, коли це вперше до берегів Америки причалила перша чумацька валка емігрантів, а за нею друга і третя, які сьогодні злились в єдину українську спільноту. Невже ж це сьогодні минає 85 років від того часу, коли постала перша українська крайова установа в Америці, Український Народний Союз. Супроти віків — це невелика відстань часу, але на протязі цього часу ця організація виросла до 80,000-членної величезної установи. Мінялись люди, мінялись обставини, а в неї була завжди одна одним турбота — дбати про з'єднання української спільноти, служити вказівками і порадами, якщо хто знайшовся у фінансових клопотах, поширювати виховну працю в напрямі української національної ідеології, вчити українську громаду обороняти українське ім'я та дбати про утривалення і закріплення спадщинних первнів української культури, вона ж бо була організацією українського народу. УНСоюз не тільки допомагав українській спільноті в Америці, але й повсякчас ніс допомогу Рідному Краєві. Український Народний Союз завжди йшов з духом і потребами часу, він достосовувався до настроїв і побажань української спільноти. В ньому всі три еміграції знайшли той прислівний союз ідей, праці та інтересів.

Д-р Лука Мишуга у своїй статті „Батько" („Свобода", 21-го лютого 1939 року) пише: „Це вже є доказаним фактом, що поставила (установа УНС) іміграцію в Америці на здорові і сильні ноги. Вона врятувала її національне життя, звівши на протязі десятків років довгу і затяжну боротьбу з темнотою, національною несвідомістю і байдужістю, з ворогами нашої нації, що завдавали їй тут тяжкі удари від самих перших початків нашої іміграції". А потім, в дальших рядках, він пише: „УНСоюз займає щодо заслуг цілком окреме місце, хоч би тому, що він перший вніс у наше народне життя — Українську Ідею". А відтак д-р Мишуга підкреслює суттєву істину УНСоюзу: „Знаємо, що УНСоюз вийшов з народу і є для служби народові".

Чергувались еміграції, мінялись обставини, поставали різного роду непорозуміння поміж української спільнотою, зникали під час цього часу різні товариства, підприємства, але Український Союз не захитався в своїх основах, а навпаки, зростав на дорозі свого розвою. Причина цього ясна: національно-ідеологічна українська основа цієї установи, її повсякчасне бажання нести допомогу своїм землякам — тут на американському континенті, чи на землях переслідуваної України.

УКРАЇНСЬКА СВІТЛИЧКА ДОПОМАГАЄ БАТЬКАМ ВИХОВУВАТИ ДІТЕЙ.

ЧИ КАМБОДЖА...

(Закінчення зі стор. 2)

має свою 60-літню давність. Тому має рацію Державний Центр Української Народної Республіки в екзилі, який своїм існуванням і своєю дією нагадує світові (а навіть і деяким забудькуватим українцям), що справа України — це не тільки справа топтання людських прав, але справа зовнішньої агресії супроти суверенної і демократичної (отже, з усіма людськими правами) української держави, що носила назву Української Народної Республіки.

Звичайно, скептики можуть сказати, що то вже дуже давня справа і що вона так само не викличе якоїсь „реальної" реакції з боку міродайно-державних чинників західнього світу. Так, сьогодні це, на жаль, відповідає дійсності. Але справа окупації зовнішнім ворогом території суверенної України не може піти в забуття. І це наш обов'язок до цього не допустити. Сьогодні — це річ мало реальна. Але, може, вже в недалекому майбутньому, коли Захід буде поставлений перед явною агресією Москви десь в Ірані, чи навіть в Румунії або Югославії, і якщо в тому моменті Захід рішиться на конкретну, навіть мілітарну допомогу жертвам агресії (в своєму власному інтересі, бож де межа безкарним московським агресіям?), — в тому моменті муситимемо забрати голос ми і сказати: Україна є теж жертвою зовнішньої агресії, а тому вона заслуговує на всебічну допомогу тих, які бажають покласти нарешті край непогамованому російсько-совєтському імперіялізмові.

ЗВЕРНЕННЯ ЦЕНТРАЛЬНОГО КОМІТЕТУ АБН

ДАЙМО БІЙ РУСИФІКАЦІЇ І НАЦІОНАЛЬНОМУ ҐЕНОЦИДОВІ!

Нова конституція СССР — це конституція імперії, тюрми народів і людей, а ніяка конституція багатонаціональної державної спільноти. Вона забезпечує єдино права імперіялістичного, панівного народу, права тоталітарної комуністичної монопартії, права Генерального прокурора СССР, як суверенного понад „республіканського" чинника. Вона леґалізує суверенні права в СССР якогось фіктивного творива, т.зв. „совєтського народу", щоб не назвати поіменно російського народу, як носія імперії. Вона явно леґалізує терор — як систему правління, віддаючи генеральному прокуророві СССР — тобто КҐБ суверенні права у всіх т.зв. республіках призначати або затверджувати усіх без вийнятку прокурорів, ставленників КҐБ. Суверенні права над усіми своїми компартійними відгалуженнями в т.зв. республіках має політбюро в Москві. Ніодна „суверенна республіка" не має навіть своєї власної компартії. Т.зв. уряди республік не мають навіть на базі паперової конституції більших прав, як повітові чи районові управління будь-якої вільної країни світу. СССР — не є навіть на основі конституції державою народів, але державою однієї супернації-російської — під назвою „совєтського народу". Ніодна республіка, навіть згідно з конституцією, не має права виходу зі СССР, бо фіктивна стаття про добровільний вихід є заперечена необмеженими суверенними правами совєтського — тобто російського народу — централізованої у московському політбюрі компартії, централізованого КҐБ і суверенного генерального прокурора та єдиної централізованої совєтської армії, командуваної російськими загарбниками і російським політбюром, як теж тотально централізованої державної бюрократії у всесоюзному уряді, який зосереджує у своїх компетенціях усі вирішні галузі державного життя, залишаючи т.зв. республіканським урядам третьорядні колоніяльно-виконні завдання. Ніякого забезпечення прав націй не існує навіть теоретично, бо це й не є можливе в імперії, а тим самим права людини-члена поневоленої нації ніяк не є ґарантовані. Загальний преамбель і преамблі до відносних статтей конституції у принципі заперечують будь-які права людини, коли обмежують ствердженнями: мовляв, якщо здійснювання їх не суперечить інтересам совєтського народу, компартії, робітничої кляси, СССР. А конституцію інтерпретує генеральний прокурор (КҐБ)! Як логічна консеквенція „нової" імперіяльної конституції є скріплена русифікація поневолених народів. Уведення у конституцію нової категорії — совєтського народу як російської супернації — має у висліді напрасний, нагальний русифікаційний курс російських загарбників і їхніх яничарів. Російській мові є ґарантовані права упривілейованої мови, „мови Леніна, необхідної для спілкування між народами і шляху для засвоєння досягнень світової культури", а на ділі засобу денаціоналізації і асиміляції народів. У ситуації тотального банкрутства комунізму і марксизму як системи життя й облудно-оманливої ідеї, яка приховувалася як модерна форма російського імперіялізму, Москва розкрила повністю свої національно-імперіялістичні загарбницькі карти і в конституції і на-ділі.

Комунізм, якщо б його хтось із уярмлених хотів практикувати, логічно можна б найкраще проповідувати в рідній мові даного народу. Але вже немає сенсу на нього розраховувати, бо в уярмлених країнах, він — труп'яча ідеологія і система життя. Тому Москва розбуджує відкрито шовіністичні струни в російських широких народніх колах, мобілізуючи їх до русифікаційного наступу на уярмлені народи. В Грузії і Вірменії вона намагалася з яничарами викинути з „республіканських конституцій" рідну мову як урядову, але народні маси вийшли на вулицю і Москва завернула. Наступ на Білорусь зріс незвичайно сильно. Там русифікація святкує свої погроми. У Казахстані, Латвії, Естонії через російську колонізацію продовжується етно- і ґеноцид. Русифікація — це не тільки насильне накидування російської мови, але це одночасно колонізація москалями окупованих земель, культяро-, етно-, ґено-цид, а не лише лінґвіцид! Насильне виселення північних кавказців, кримських татар, надволжанських німців, калмиків, донських козаків і наслання москалів — це нікчемна метода русифікації. Заселювання масово москалями українського Донбасу, Харківщини — це русифікація! Перемішування народів це теж шлях до русифікації. Упривілейованість на окупованих землях російської мови у школах, обов'язковість вчення російської літератури, культури окупанта, історії та культ російських царів, полководців, письменників і т.п. — все це шлях русифікації.

Бій за рідну культуру, за рідний дух у школах, в літературі, мистецтві, науці, за рідну мову навчання — це особливої ваги завдання на рідних землях і наша допомога їм з чужини.

„Радянська освіта" принесла 11-го листопада 1978 року декрет т.зв. Уряду УССР („міністерства" освіти), який має метою поширити і поглибити русифікацію усього українського шкільництва від найвищого до найнижчого типу. Постанова цього псевдоуряду, згл. виконкому волі Москви п.н. „Удосконалення вивчання і викладання російської мови в загальноосвітних школах і педагогічних навчальних закладах республіки" (11 листопада 1978) передбачає навчання російської мови української дітвори вже від першої кляси, присвоєння російської мови в школах України упривілейованого статусу чужих мов, тобто навчання учнів у менших групах, в яких вживається виключно російська мова для навчання усіх предметів, скріплення і так численних на УЗ кадрів учителів російської національности тисячами нових москалів-учителів з Росії; творення на Україні окремих інститутів для спеціялізації в російській мові; поповнювання бібліотек російськими підручниками та російською літературою, якої і так вже повнісенько в Україні; введення для загальноосвітніх шкіл в Україні районових, міських, обласних, „республіканських" олімпіяд із російської мови і літератури і т.п.

Це тільки один фраґмент русифікаційного наступу. Паралельно йде дальше заселювання росіянами земель поневолених народів, виселювання автохтонів з рідних земель, систематично перемішування народів; у залишках українськомовного шкільництва продовжують вводити російський дух і зміст, плекання культу російських національних постатей, царів, полководців, письменників; насильне накидування піменівської „Церкви"; переслідування національних Церков, як УКЦ, УАПЦ, Литовської Католицької Церкви, грузинської, вірменської православних Церков, ісляму в Туркестані і Північному Кавказі скріплюється; культуро-, етно-, ґено-цид проводиться систематично, що є пляновою методою русифікації.

Бій за національні змістом і мовою культури проти русифікації став преважким боєм на окупованих москалями землях усіх поневолених народів. У цей бій треба намречникам і масовій еміграції поневолених народів — включитися всіми можливими засобами: естонцям, лотишам, литовцям, білорусам, українцям, північнокавказцям, туркестанцям, азербайджанцям, грузинам, вірменам, татарам, козацьким самостійникам, як взагалі усім поневоленим народам в СССР і в сателітних країнах, де теж проводиться русифікація, — полякам, чехам, словакам, східнім німцям, мадярам, болгарам й іншим поневоленим народам проти їх комуністичних поневолювачів, які в засаді скріплюють російську систему панування.

Проти чергового наступу валуєвщини і російської чорносотенщини треба підняти протестні масові акції, ставлячи в осередку уваги російську національно-політичну окупацію, наслідком якої є русифікація, що є на ділі комплексом метод і засобів найрізнішого типу винищування поневолених народів, їх етнічно-національної, культурно-релігійної, ідейно-світоглядової, фолкльорно-традиційної, мовної і не менше біологічної субстанції. Збереження рідної мови — це незвичайно важливий чинник збереження взагалі власної національної культурної духовости! Боротьба за рідну мову є елементарним чинником у боротьбі за душу нації!

Хто рідну мову забуває, того Бог карає! Політичні речники еміграцій поневолених народів зобов'язані розгортати спільно різного роду акції проти русифікації, скріплювати бій за рідну культуру і мову в Рідних Землях! Громадські наукові, культурні, мистецькі, молодечі, жіночі, комбатантські й інші формації поневолених народів зобов'язані включитися у великий протирусифікаційний фронт. Необхідно мобілізувати аналогічні організації народу-господаря, серед якого живе еміґрація поневолених народів до цього бою. Бо бій за мову і національні культури поневолених народів є боєм проти варваризації життя, проти його обезкультурення, проти культурного збіднння людства. Національні генії творять, передусім виростаючи з рідного ґрунту, з рідної традиційної культури, в рідній мові! Хто вбиває мову даної нації — вбиває душу нації, а тим чином сприяє обезкультурненню життя людства, бо світова культура це мозаїка національних культур!

Необхідно предкладати у вільному світі відповідну документацію про русифікацію урядовим, парляментарним, науковим, літературно-мистецьким, взагалі культурного типу чинникам, масовим засобам інформації з вимогами примусити Москву припинити ґено-, етно-, лінґві-, культуроцид в поневолених країнах! А це є русифікацію! На міжнародних політичних конференціях, міжнародних наукових з'їздах, всяких зустрічах міжнародного характеру ставити в осередок уваги нову хвилю наступу російських шовіністів, загарбників і імперіялістів на душу народів за допомогою найрізніших методів включно з ґеноцидом, біологічним винищуванням національно-культурної субстанції поневолених народів, чим є русифікація!

Ті з-поміж росіян, які стають проти російського імперіялізму і шовінізму та заявляються за розвал імперії, мають чергову нагоду практичною акцією проти русифікації унаявнити своє щире антиімперіялістичне обличчя та дієву поставу, що було б корисним для взаємовідносин між ними і поневоленими російським імперіялізмом народами.

Речники поневолених народів у вільному світі повинні всякими шляхами доставляти, в Рідні Землі документацію про акцію у вільному світі проти русифікації в обороні уярмлених націй, а зокрема за розвал російської імперії і відновлення самостійних національних держав в етнографічних кордонах на її руїнах, щоб скріпити ці народи морально, духово, ідейно в їхній боротьбі проти російського окупанта.

На особливу увагу заслуговує незмінна оборона ув'язнення культурних діячів поневолених націй, які прийняли бій проти русифікації і за це знайшлися на довгі роки в російських тюрмах і концтаборах.

Оборона націоналістів-революціонерів, які страждають у тюрмах і концтаборах, незмінне наше завдання, бо вони-прапороносці основної мети: національно-державної ідеї, без здійснення якої немає ані прав нації ані прав людини на рідній землі. Наші акції не можуть обмежуватися до кабінетних протестів.

Треба вивести широкі народні кола на вулицю проти большевицьких місій, консулятів, амбасад, чи інших репрезентантів окупанта у вільному світі, а незалежно від того документувати матеріялами нашу рішучість перед репрезентантами місцевої влади і від них вимагати стати в захист народів, які боряться проти ґено-, етно-, культуро-, лінґвіциду! І нарешті буде гіпокризією боротьба тут проти русифікації в уярмлених країнах, якщо на еміґрації не припинемо процесу добровільної асиміляції і денаціоналізації нашої молоді і не будемо плекати наших рідних мов, культур, нашого патріотичного духа, наших традицій, обрядів, наших Церков, нашого шкільництва.

Хай живуть самостійні національні соборні держави поневолених народів!

Хай живуть координовані національні революції — шлях визволення!

Геть із російською тюрмою народів і комуністичною системою!

М.п. у лютому, 1979

Центральний Комітет Антибольшевицького Бльоку Народів (АБН)